

บทที่ 2

หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาตุ๊กตาบ้านมอญ 43 หมู่ 1 ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องของการออกแบบพัฒนา งานผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาตุ๊กตา เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าประเภทเครื่องปั้นดินเผา ใน การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้คือ

- 2.1 ข้อมูลพื้นฐานของตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
- 2.2 ความเป็นมาของกลุ่มหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญ 43 หมู่ 1
- 2.3 ปรัชญาของการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
- 2.4 หลักการออกแบบเครื่องปั้นดินเผาของชุมชนบ้านมอญ
- 2.5 พฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา
- 2.6 วัสดุการปั้นขึ้นรูปผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาของชุมชนบ้านมอญ
- 2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ข้อมูลพื้นฐานของตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ คำขวัญประจำตำบล

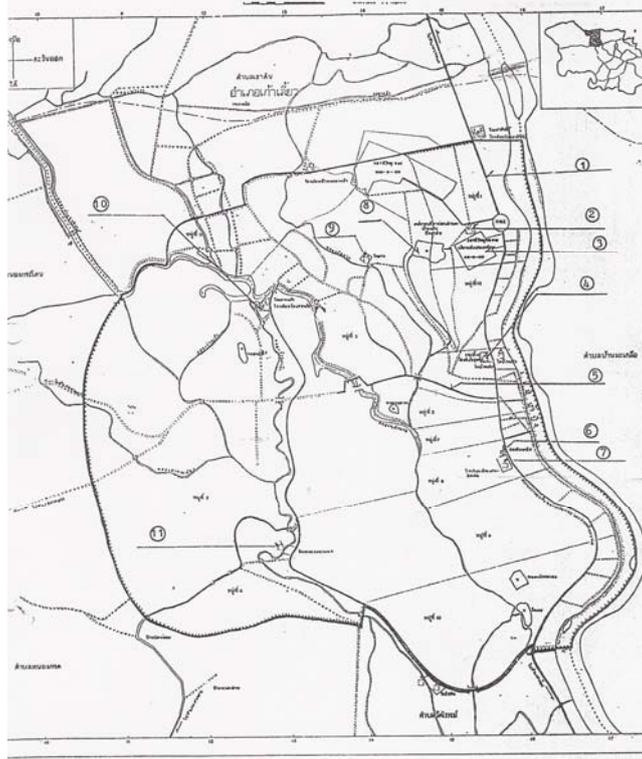
คนเก่งบ้านแก่ง แหล่งเครื่องปั้น

ยึดมั่นพระมณฑป ชนบวรรมนิยมประเพณีตั้งโตก

ภาพที่ 2.1 สัญลักษณ์ประจำตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

สภาพทั่วไปตำบลบ้านแก่ง

ภาพที่ 2.2 แสดงแผนที่ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน

เดิมเมื่อประมาณ 150 ปีเศษล่วงมา ชาวบ้านแก่งได้มาก่อตั้งหมู่บ้านขึ้นที่ริมแม่น้ำปิง เพราะเห็นว่าเป็นทำเลที่ใกล้น้ำ พื้นที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้เบญจพรรณ เหมาะแก่การสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัย พร้อมกับช่วยกันบูรณะปฏิสังขรณ์วัดเก่าแก่ซึ่งมีอยู่ก่อนแล้ว และตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำปิง ซึ่งแต่ก่อนมีเกาะแก่งอยู่มาก ชาวบ้านจึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านแก่ง”

วัดเก่าแก่ที่มีอยู่ก่อน ตามข้อสันนิษฐานของชาวบ้านและผู้รู้ เชื่อว่าน่าจะเป็นวัดที่ก่อสร้างขึ้นโดยกองทัพพม่า เพราะสังเกตจากพระอุโบสถ และมณฑปที่เก่าแก่ลวดลายศิลปะการก่อสร้าง ลักษณะไม่เหมือนวัดชาวไทยสร้าง โดยเฉพาะมณฑปที่เป็นสถานที่ประดิษฐานรอยพระพุทธรูปจำลองไว้

สภาพภูมิศาสตร์

ที่ตั้ง

ตำบลบ้านแก่งตั้งอยู่ทางทิศเหนือ ของอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง ด้วยระยะทางจากศูนย์กลางจังหวัดประมาณ 15 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลและอำเภอของจังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลเขาหิน อำเภอกำแพงแสน
 ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลวัดไทร อำเภอเมืองนครสวรรค์
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลบ้านมะเกลือ อำเภอเมืองนครสวรรค์
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลหนองกระโดน และตำบลหนองกรด

เนื้อที่

37.52 ตารางกิโลเมตร หรือ 23,450 ไร่

ภูมิประเทศ

โดยทั่วไปเป็นที่ราบด้านตะวันออกติดกับแม่น้ำปิงมีป่าเขาหินตั้งอยู่ทางตอนเหนือ และมีคลองท่าขามเงินไหลผ่านทางด้านทิศตะวันตก

ประชากร

หมู่ที่	จำนวนครัวเรือน	ประชากรชาย	ประชากรหญิง	ประชากรรวม	จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง		
					ชาย	หญิง	รวม
1	290	462	459	921	346	348	694
2	261	468	494	962	359	356	715
3	207	426	442	868	327	327	654
4	172	312	332	644	247	255	502
5	112	217	236	453	172	189	361
6	186	360	320	680	265	255	520
7	142	224	251	475	183	213	396
8	125	214	230	444	169	190	359
9	162	256	315	571	190	245	435
10	199	332	370	702	252	278	530
11	91	196	188	384	158	150	308
12	175	358	376	734	259	299	558
รวม	2,122	3,825	4,013	7,838	2,927	3,105	6,032

ตารางที่ 2.1 จำนวนครัวเรือน ประชากรชาย ประชากรหญิง ประชากรรวมและจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ความหนาแน่นเฉลี่ย 216 คน / ตารางกิโลเมตร (ข้อมูลจาก ทะเบียนราษฎร เดือนมกราคม 2551)

จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริง

จากผลการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (จปฐ. 2) พ.ศ. 2551

ช่วงอายุประชากร	จำนวนเพศชาย (คน)	จำนวนเพศหญิง (คน)	จำนวนรวม (คน)
น้อยกว่า 1 ปีเต็ม	9	8	17
1 ปีเต็ม – 2 ปี	47	58	105
3 ปีเต็ม – 5 ปี	99	96	195
6 ปีเต็ม – 11 ปี	226	248	474
12 ปีเต็ม – 14 ปี	146	148	294
15 ปีเต็ม – 17 ปี	139	126	265
18 ปีเต็ม – 49 ปี	1,615	1,699	3,314
50 ปีเต็ม – 60 ปีเต็ม	402	468	870
มากกว่า 60 ปีเต็มขึ้นไป	364	429	793
รวมทั้งหมด	3,047	3,280	6,327

ตารางที่ 2.2 แสดงจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริงในตำบลบ้านแก่ง

หมายเหตุ จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริงนี้อาจไม่เท่ากับจำนวนประชากรที่มีอยู่ในทะเบียนบ้านได้

การบริหารราชการ การปกครอง การเมือง (ณ เดือน มกราคม 2551)

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแก่ง ประกอบด้วย

- คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

1. นายพิทักษ์ ตั้งแต่ง ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
2. พ.อ.วิฑูร ใจบุญลือ ตำแหน่ง รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
3. นายธงชัย อ่อนละมุล ตำแหน่ง รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
4. นางสาวสุนิสา มนุษย์สมบัติ ตำแหน่ง เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

- สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

1. นายรุ่งโรจน์ เลี้ยงสุข ตำแหน่ง สมาชิก อบต. หมู่ที่ 1
2. นายฉลอง โมกข์ศักดิ์ ตำแหน่ง สมาชิก อบต. หมู่ที่ 1
3. นายมนตรี หอมพุ่ม ตำแหน่ง สมาชิก อบต. หมู่ที่ 2
4. นายสุรียา สิงห์วี ตำแหน่ง สมาชิก อบต. หมู่ที่ 2
5. นายสมพร โพธิ์บุญ ตำแหน่ง สมาชิก อบต. หมู่ที่ 3
6. นายธีรยุทธ พึ่งเจียก ตำแหน่ง สมาชิก อบต. หมู่ที่ 3

7. นางอุบลศรี พิพัฒน์ประดิษฐ์	ตำแหน่ง สมาชิก อบต.	หมู่ที่ 4
8. นางเทียมแข สุขพูล	ตำแหน่ง สมาชิก อบต.	หมู่ที่ 4
9. นางอ้อยทิพ สาธุการ	ตำแหน่ง สมาชิก อบต.	หมู่ที่ 5
10. นายกว่า โบสถ์แก้ว	ตำแหน่ง สมาชิก อบต.	หมู่ที่ 5
11. นายพุทธ ปันเมนท์	ตำแหน่ง สมาชิก อบต.	หมู่ที่ 6
12. นายสมนึก ไทรัมย์	ตำแหน่ง สมาชิก อบต.	หมู่ที่ 6
13. นางไพรัตน์ เหมพิจิตร	ตำแหน่ง สมาชิก อบต.	หมู่ที่ 7
14. นายสมคิด เรืองศิริโพธิ์พาน	ตำแหน่ง สมาชิก อบต.	หมู่ที่ 7
15. นายสัมพันธ์ เหมพิจิตร	ตำแหน่ง สมาชิก อบต.	หมู่ที่ 8
16. นายปรีชา บุญมาก	ตำแหน่ง สมาชิก อบต.	หมู่ที่ 8
17. นางปิยะมล สีหิง	ตำแหน่ง สมาชิก อบต.	หมู่ที่ 9
18. ว่าง	ตำแหน่ง สมาชิก อบต.	หมู่ที่ 9
19. นายสุรียา เสือสูงเนิน	ตำแหน่ง สมาชิก อบต.	หมู่ที่ 10
20. นายชูชีพ บุญสมบัติ	ตำแหน่ง สมาชิก อบต.	หมู่ที่ 10
21. นายศิริพงษ์ ขำขัน	ตำแหน่ง สมาชิก อบต.	หมู่ที่ 11
22. นายบุญรวม ศรีสวัสดิ์	ตำแหน่ง สมาชิก อบต.	หมู่ที่ 11
23. นางวราภรณ์ บุญรักษา	ตำแหน่ง สมาชิก อบต.	หมู่ที่ 12
24. นายสมบัติ ภูษาทอง	ตำแหน่ง สมาชิก อบต.	หมู่ที่ 12

เขตการปกครองในตำบล

จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เต็มทั้งหมู่บ้าน 12 หมู่ ได้แก่

หมู่ที่ 5 บ้านตลาดบ้านแก่ง	มีนายสมเกียรติ บ้านแก่ง	เป็นกำนันตำบล
หมู่ที่ 1 บ้านมอญ	มีนายสุชาติ พักสุก	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 2 บ้านวังหยวก	มีนายสามสืบ อึ้งรัตน์	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 3 บ้านวัดยาง	มีนายสุชาติ เทพรักษ์	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 4 บ้านแก่ง	มีนายวิเชียร สำเภาน้อย	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 6 บ้านวังหยวกใต้	มีนายสนิท แสงสั้น	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 7 บ้านแก่ง	มีนายวสันต์ เหมพิจิตร	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 8 บ้านสามแยกบ้านแก่ง	มีนายชูชีพ บุญสูง	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 9 บ้านโงะสีเก่า	มีนางสำเริง กลิ่นเกิด	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 10 บ้านยางเอน	มีนายดำรงค์ พันสร	เป็นผู้ใหญ่บ้าน

หมู่ที่ 11 บ้านแหลมพิบูล	มีนายไพโรจน์ ม้วนน้อย	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 12 บ้านมอญใต้	มีนายกมล โปสถ์แก้ว	เป็นผู้ใหญ่บ้าน

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลบ้านแก่ง มีดังนี้

1. แม่น้ำปิง ไหลผ่านด้านทิศตะวันออกของตำบล
2. คลองราชเมือง อยู่ในหมู่ที่ 2
3. คลองวังหอยก อยู่ในหมู่ที่ 2 – 6
4. คลองท่าขนมจีน อยู่ในหมู่ที่ 2, 11 (คลองร่องมะดัน , หลิ่งหาด)
5. คลองลัดสา อยู่ในหมู่ที่ 2
6. คลองวัดยาง อยู่ในหมู่ที่ 3 (ในเขตเก่าเลี้ยวเรียก คลองคล้า)
7. คลองหนองจิก อยู่ในหมู่ที่ 2 (เชื่อมคลองลัดสา ถึงราชเมือง)
8. บึงวังเลน อยู่ในหมู่ที่ 10
9. บึงเขาดิน อยู่ในหมู่ที่ 1 (1,844 ไร่)
10. หนองผักกะเจด อยู่ในหมู่ที่ 9
11. หนองบัว อยู่ในหมู่ที่ 2
12. คลองซ้าง อยู่ในหมู่ที่ 11 (แยกจากคลองแหลมพิบูล)
13. คลองแหลมพิบูล อยู่ในหมู่ที่ 11
14. หนองลาดควาย อยู่ในหมู่ที่ 6 (พื้นที่ 1 ไร่)
15. หนองเจ็ดซั้ง (ป่าช้า) อยู่ในหมู่ที่ 6

สภาพการบริการขั้นพื้นฐาน

การคมนาคม

1. ถนนสายหลักเป็นถนนลาดยางแล้วทั้งหมด คือ ถนนรังสิโยทัย สายนครสวรรค์ – บรรพตพิสัย (ทางหลวงหมายเลข 1182)
2. ถนนภายในหมู่บ้านเป็นลูกรัง 32 สาย
3. ถนนภายในหมู่บ้านลาดยางแล้ว 10 สาย
4. ถนนภายในหมู่บ้านคอนกรีต 17 สาย
5. ถนนในหมู่บ้านเป็นดิน 16 สาย

การโทรคมนาคม

ที่ทำกาารไปรษณีย์โทรเลข	1	แห่ง
โทรศัพท์สาธารณะ	14	แห่ง

สถานีโทรคมนาคมอื่น ๆ

- สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย	1	แห่ง
- สถานีวิทยุกระจายเสียงบีบีซี	1	แห่ง

การไฟฟ้า

- มีไฟฟ้าใช้	12 หมู่บ้าน / 2,008 ครัวเรือน / 7,997 คน
--------------	--

การประปา

- มีประปาหมู่บ้านใช้	จำนวน 12 หมู่บ้าน
----------------------	-------------------

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

ฝาย	4	แห่ง
บ่อโยก	40	แห่ง
บ่อน้ำตื้น	11	แห่ง

สภาพเศรษฐกิจ

การประกอบอาชีพ

ร้อยละของจำนวนประชากรในตำบลบ้านแก่งที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ มีดังนี้

1. อาชีพการเกษตร	60 %
2. อาชีพรับจ้าง	25 %
3. อาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน	7 %
4. อาชีพค้าขาย	4 %
5. อาชีพรับราชการ	3 %
6. อาชีพเลี้ยงสัตว์	1 %

หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

- ป่า และ ก๊าซ	27	แห่ง
- โรงงานอุตสาหกรรม	9	แห่ง
- โรงเรียน	1	แห่ง

การเกษตรกรรม

ข้อมูลกลุ่มชุดดิน ความเหมาะสมของดินและคุณภาพดิน

พื้นที่ตำบลบ้านแก่ง ส่วนใหญ่ลักษณะดินเป็นดินเหนียว การระบายน้ำค่อนข้าง
 เหลว มีจุดประของเหล็กออกไซด์ เป็นสีต่าง ๆ มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง ชุดดินตำบลบ้าน
 แก่ง แบ่งออกเป็น 3 ชุด ดังนี้

ชุดดินที่ 3

เป็นกลุ่มที่เกิดจากตะกอนน้ำใหม่บนที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง ที่มีความลาดชัน 0-1% และระดับความสูงของพื้นที่จากน้ำทะเลน้อยกว่า 40 เมตร ซึ่งถูกน้ำท่วมขังในฤดูฝน

ลักษณะของดิน เป็นดินลึก การระบายน้ำเร็ว เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวสีเทา และมีจุดประตลอดชั้นดิน สีน้ำตาลแก่ สีแดงปนเหลือง สีแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงต่าง 5.0-8.0 ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง

ดินกลุ่มนี้โดยทั่วไปมีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว แต่เดิมมีข้อจำกัดหรือปัญหาอยู่บ้าง ที่สำคัญได้แก่ ฤกษ์น้ำท่วมขังแต่ไม่ค่อยรุนแรงนัก ส่วนนอกฤดูทำนาภายหลังการเก็บเกี่ยวข้าว พอปลูกพืชบางชนิดได้ แต่ต้องมีแหล่งน้ำหรือชลประทานและควรมีการยกทรงหรือทางระบายน้ำออกจากพื้นที่ เพราะเมื่อมีฝนตกดินจะเปียกแฉะมากเกินไป

ชุดดินที่ 4

เป็นกลุ่มที่ดินที่เกิดจากตะกอนลำน้ำใหม่บนพื้นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง ที่มีความชัน 0% - 1% และระดับความสูงของพื้นที่จากน้ำทะเลน้อยกว่า 40 เมตร ซึ่งจะมีน้ำท่วมขังบนผิวดินในฤดูฝนเป็นระยะเวลาประมาณ 3-4 เดือน

ลักษณะของดินเป็นดินลึก ระบายน้ำเร็ว เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว สีเทาและมีจุดประตลอดชั้นดิน สีน้ำตาลแก่ สีแดงปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 5.6-7.0 ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง

ดินกลุ่มนี้โดยทั่วไปมีความเหมาะสมกับการดูแลข้าวดี สำหรับนอกฤดูทำนาภายหลังการเกี่ยวข้าว สามารถปลูกพืชไร่บางชนิดได้ แต่ควรมีการยกทรงหรือทางระบายน้ำออกจากพื้นที่เพราะมีฝนตกดินจะเปียกแฉะมากเกินไป

ชุดดินที่ 23

เป็นกลุ่มดินที่เกิดจากตะกอนลำน้ำค่อนข้างเก่าสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด ที่มีความลาดชัน 2-5% และระดับความสูงของพื้นที่จากน้ำทะเลน้อยกว่า 40 เมตร

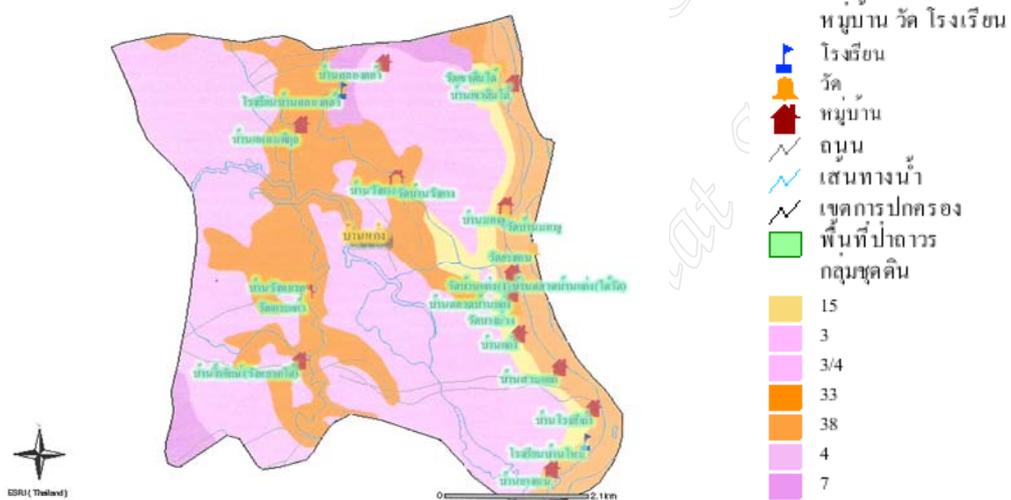
ลักษณะของดิน เป็นดินลึก การระบายน้ำดี เนื้อดินเป็นพวกดินร่วน สีน้ำตาลร่วน ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นด่าง ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 5.6-8.0 ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลางถึงสูง ดินกลุ่มนี้โดยทั่วไปมีความเหมาะสมดีสำหรับปลูกพืชไร่และไม่ผล ถึงแม้ว่าจะมีปัญหาอยู่บ้างแต่ไม่รุนแรง

การใช้ดิน

ในตำบลบ้านแก่งการใช้ดินแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การใช้ดินเพื่อการเกษตรและการใช้ที่ดินนอกการเกษตร ซึ่งสามารถแยกประโยชน์การใช้ที่ดิน ดังนี้

ประเภทการใช้ดิน	จำแนกพื้นที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. พื้นที่การเกษตร	11,387	58.58
2. พื้นที่ชุมชน	1,500	2.52
3. พื้นที่อื่น ๆ	3,162	38.90
รวม	16,049	100.00

ตารางที่ 2.3 การแยกประเภทการใช้ดิน

(จาก www.ldd.go.th)

ภาพที่ 2.3 แสดงแผนที่ชุดกลุ่มดินตำบลบ้านแก่ง

กลุ่มชุดดิน	พื้นที่(ไร่)
กลุ่มชุดดินที่_3	1,986.51
กลุ่มชุดดินที่_3/4	2,294.21
กลุ่มชุดดินที่_4	8,002.13
กลุ่มชุดดินที่_7	819.51
กลุ่มชุดดินที่_15	1,088.10
กลุ่มชุดดินที่_33	5,377.42
กลุ่มชุดดินที่_38	2,580.05
รวมพื้นที่	22,147.92

ตารางที่ 2.4 แสดงกลุ่มชุดดินและจำนวนพื้นที่ไร่

การปลูกพืชเศรษฐกิจของตำบล

ตำบลบ้านแก่งมีเนื้อที่ถือครองทั้งหมด 16,049 ไร่ เป็นพื้นที่การเกษตรจำนวน 12,935 ไร่ ที่เหลือเป็นที่ดินใช้ประโยชน์เป็นที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มีการผลิตทั้งข้าวนาปี ข้าวนาปรัง นอกจากนี้ก็เป็นพืชผักซีฝรั่ง ไม้ดอก ไม้ผล พืชไร่ เช่น อ้อย ข้าว

หมู่ที่	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทำนา		พื้นที่ทำไร่		พื้นที่ปลูกไม้ผล		พื้นที่ปลูกผักชี		พื้นที่ปลูกไม้ดอก	
		ราย	ไร่	ราย	ไร่	ราย	ไร่	ราย	ไร่	ราย	ไร่
1	1,006	8	290	1	10	3	10	4	13	47	89
2	4,275	120	3,800	43	43	65	20	12	30	61	36
3	2,427	71	2,010	11	23	45	65	43	228	9	12
4	735	41	585	3	25	40	22	-	-	43	52
5	660	25	500	4	51	9	11	2	4	15	11
6	1,687	47	1,575	8	6	20	28	12	38	40	41
7	655	15	440	1	42	8	10	-	-	12	14
8	1,050	17	914	1	1	1	5	-	-	14	30
9	950	15	240	15	77	10	15	-	-	36	62
10	1,280	14	189	40	91	31	52	2	2	49	52
11	764	28	584	12	15	14	12	14	32	30	22
12	560	11	260	12	51	6	18	2	5	46	72
รวม	16,049	412	11,387	151	435	252	268	91	352	402	493

ตารางที่ 2.5 จำนวนพื้นที่ทั้งหมดของแต่ละหมู่และพื้นที่ในการทำการเกษตร

ข้อมูลการเลี้ยงสัตว์

หมู่ที่	การเลี้ยงไก่		การเลี้ยงเป็ด		การเลี้ยงสุกร		การเลี้ยงโค-กระบือ		การเลี้ยงปลา	
	ตัว	ราย	ตัว	ราย	ตัว	ราย	ตัว	ราย	ตัว	ราย
1	312	10	3,570	3	-	-	30	1	3	9
2	1,163	48	81	13	-	-	-	-	43	70
3	308	18	5,005	3	3	1	-	-	19	19
4	362	26	49	1	-	-	-	-	1	3
5	90	3	100	1	-	-	-	-	2	2
6	671	35	49	5	-	-	-	-	15	20
7	17	2	-	-	-	-	-	-	7	11
8	105	4	-	-	-	-	-	-	2	4
9	1,655	34	400	2	-	-	-	-	3	3
10	786	20	174	4	90	2	-	-	2	10
11	165	9	29	4	-	-	-	-	7	7
12	521	10	5,517	2	-	-	-	-	17	28
รวม	6,155	219	14,974	38	93	3	30	1	121	186

ตารางที่ 2.6 ข้อมูลการเลี้ยงสัตว์ชนิดต่างๆ ของบ้านแก่ง

ข้อมูลผลิตผลต่อต้นทุนการผลิต

ข้าว ผลผลิตเฉลี่ย/ไร่ 800 กิโลกรัม ต้นทุนการผลิต/ไร่ 2,610 บาท

พืชผัก(ผักชี) ผลผลิตเฉลี่ย/ไร่ 4,000 กิโลกรัม ต้นทุนการผลิต/ไร่ 47,820 บาท

พืชไร่ (ข้าว) ผลผลิตเฉลี่ย/ไร่ 8,000 กิโลกรัม ต้นทุนการผลิต/ไร่ 43,170 บาท

ข้อมูลรายได้ (ข้อมูล จปฐ.)

คนในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคนละ 23,000 บาทต่อปี (เป้าหมาย ร้อยละ 70)

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน ที่สำรวจทั้งหมด (ครัวเรือน)	รายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 23,000 บาทต่อปี/คน				เทียบกับ เป้าหมาย (ร้อยละ)
		ผ่านเกณฑ์		ไม่ผ่านเกณฑ์		
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
หมู่ที่ 1	198	198	100.0	-	-	+30.0
หมู่ที่ 2	183	183	100.0	-	-	+30.0
หมู่ที่ 3	171	169	99.00	2	1.0	+29.0
หมู่ที่ 4	84	84	100.0	-	-	+30.0
หมู่ที่ 5	99	99	100.0	-	-	+30.0
หมู่ที่ 6	163	163	100.0	-	-	+30.0
หมู่ที่ 7	116	114	99.00	2	1.0	+29.0
หมู่ที่ 8	104	104	100.0	-	-	+30.0
หมู่ที่ 9	142	142	100.0	-	-	+30.0
หมู่ที่ 10	144	144	100.0	-	-	+30.0
หมู่ที่ 11	75	75	100.0	-	-	+30.0
หมู่ที่ 12	148	148	100.0	-	-	+30.0
รวม	1,627	1,623	99.00	4	2.0	+29.00

ตารางที่ 2.7 แสดงจำนวนครัวเรือนและรายได้เฉลี่ยของประชากรในแต่ละหมู่

ลำดับของตำบล	หมู่บ้าน	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี (บาท)	ครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ.
1	4	23,011	0
2	8	28,327	0
3	7	40,192	2
4	12	40,278	0
5	9	42,017	0
6	3	44,566	2
7	2	44,664	0
8	1	48,921	0

ตารางที่ 2.8 จำแนกรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี * เรียงลำดับจากน้อยไปมาก พ.ศ. 2551

จำแนกรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี * เรียงลำดับจากน้อยไปมาก พ.ศ. 2551 (ต่อ)

ลำดับของตำบล	หมู่บ้าน	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี (บาท)	ครัวเรือนที่ตก เกณฑ์ จปฐ.
9	6	54,768	0
10	11	57,536	0
11	10	58,722	0
12	5	64,493	0
เฉลี่ยรายได้ต่อคนต่อปีของคนในพื้นที่		45,858	4

ตารางที่ 2.8 (ต่อ) จำแนกรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี * เรียงลำดับจากน้อยไปมาก พ.ศ. 2551

หมายเหตุ รายได้เฉลี่ยต่อคนในพื้นที่หนึ่ง ๆ เป็นรายได้รวมของทุกครัวเรือนในพื้นที่นั้นหารด้วยจำนวนคนทั้งหมดในพื้นที่

สภาพสังคม

การศึกษา

ในเขตตำบลบ้านแก่ง มีจำนวนสถานศึกษาและสถานที่ให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ดังนี้

โรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนชุมชนวัดบ้านแก่ง
2. โรงเรียนวัดเกาะแก้ว

โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนบ้านแก่งชัชวลิตวิทยา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 แห่ง ได้แก่

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดเกาะแก้ว
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านแก่ง

ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน / ห้องสมุดประชาชน 8 แห่ง

ศาสนา

ตำบลบ้านแก่ง ศาสนาที่นับถือ คือ ศาสนาพุทธ มีจำนวน ศาสนสถาน จำนวน 4 แห่ง ได้แก่

1. วัดบ้านแก่ง
2. วัดเกาะแก้ว
3. วัดวังหวนกใต้
4. วัดยางเจริญธรรม

สาธารณสุข / สุขอนามัย

สถานีอนามัยประจำตำบล / หมู่บ้าน	1	แห่ง
ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน	12	แห่ง
สถานพยาบาลเอกชน	2	แห่ง
ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	4	แห่ง
อัตราการมีและใช้ส้วมถูกหลักอนามัย ร้อยละ 100 ของครัวเรือนทั้งหมด		

การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล

- มีการจัดการขยะ ร้อยละ 100 ของครัวเรือนทั้งหมด (อบต.จัดเก็บขยะเอง โดยขอทิ้งขยะร่วมกับเทศบาลนครนครสวรรค์ และเทศบาลตำบลหนองเบน)
- มีรถบรรทุกขยะมูลฝอย ขนาด 6 ตัน จำนวน 1 คัน

ความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย

- ที่พัkdตำรวจสายตรวจ	1	แห่ง
- ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	1	ศูนย์
- จำนวนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)	112	คน
- รถบรรทุกน้ำ ขนาด 6,000 ลิตร	1	คัน
- จำนวนตำรวจอาสา	60	คน
- ทีมกู้ชีพ	10	คน

ลักษณะเด่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแก่ง

1. จุดเด่นของพื้นที่ (ที่เอื้อต่อการพัฒนาตำบล)

1. เป็นเส้นทางผ่านไปสู่อำเภอเก้าเลี้ยวและอำเภอบรรพตพิสัย
2. มีการประกอบอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผา ในหมู่ที่ 1 บ้านมอญ ซึ่งส่งเสริมให้เป็นหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดนครสวรรค์
3. มีศูนย์ OTOP บ้านมอญ และพิพิธภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา
4. เป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำปิงไหลผ่านทางด้านทิศตะวันออก
5. มีบึงเขาดินมีพื้นที่กว้างขวาง และแหล่งน้ำอื่น ๆ
6. เป็นเส้นทางเชื่อมต่อดำบลบ้านแก่ง - ตำบลหนองกระโดน
7. วัดบ้านแก่ง มีมณฑปที่เก่าแก่ เป็นศูนย์วัฒนธรรม , เป็นแหล่งวิปัสณาที่ดีเด่น

2. เทศกาล ประเพณีวัฒนธรรม และกิจกรรมสำคัญ ๆ ทุกปี ของตำบลบ้านแก่ง

- ประเพณีวันสงกรานต์
- ประเพณีวันลอยกระทง
- วัฒนธรรมไทยทรงดำ
- วัฒนธรรมชาวมอญ
- วัฒนธรรมการทำบุญตั้งโตก
- กิจกรรมวันเด็กแห่งชาติ
- กิจกรรมวันพ่อ - วันแม่
- กิจกรรมการแข่งขันกีฬาตำบล

3. สถานที่ท่องเที่ยว

- บ้านมอญ OTOP Village เพื่อการท่องเที่ยว หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมือง นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
- วัดบ้านแก่ง โบราณสถาน : มณฑปอันเก่าแก่ หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมือง นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
- ศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัด นครสวรรค์
- พิพิธภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญ หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
- ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัด นครสวรรค์

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (OTOP)

ปัจจุบันตำบลบ้านแก่ง มีองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการ ประกอบอาชีพของประชาชน ซึ่งได้สืบทอดกันมา รวมทั้งการพัฒนาคิดค้นรูปแบบใหม่ ๆ ดังนี้

1. เครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญ

เป็นภูมิปัญญาที่มีมรดกตกทอดมากกว่า 200 ปี เป็นชุมชนชาวมอญที่ได้ อพยพมาจากอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ทรัพยากรดินที่ชุมชนบ้านมอญได้มาตั้งถิ่นฐานมี มากพอ ที่จะประกอบอาชีพการทำเครื่องปั้นดินเผาได้ จึงได้สืบทอดการทำเครื่องปั้นดินเผา จน เป็นหมู่บ้านภูมิปัญญาการทำเครื่องปั้นดินเผาถึงปัจจุบัน มีการจัดเป็นศูนย์สาธิตกระบวนการ เรียนรู้และถ่ายทอดของชุมชนด้านภูมิปัญญาการทำเครื่องปั้นดินเผา เพื่อเยาวชนรุ่นหลัง และผู้ มาเยี่ยมชม

รายชื่อบุคคลและโครงสร้างของครอบครัวของกลุ่มหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่ตั้ง
1.	นางจำนอง ป้อมเสมา	139/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
2.	นายเสกศักดิ์ ศรีพิทักษ์ภูธร	60/2 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
3.	นายตั้ง กิจบำรุง	52 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
4.	นายชัชวาล บุญรอด	44/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
5.	นายรัชดา ภาพทอง	62/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
6.	นายวิเชียร เลี้ยงสุข	43 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
7.	นายรุ่งโรจน์ เลี้ยงสุข	139/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
8.	นายวิบ เลี้ยงสุข	60 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
9.	นายพยนต์ พิณจสุวรรณ	43/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
10.	นายบิน จันทรทรา	44 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
11.	นายสมพงษ์ เลี้ยงสุข	60/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
12.	นายสยาม พักสุข	48/2 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
13.	นายบุญยัง เจียมน้อย	36/6 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
14.	นายประสง ชาทิพย์	55/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
15.	นายเตย ตามเพิ่ม	36/5 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
16.	นางสังวैया นวลผ่อง	41/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
17.	นายวอด แก้วสุทธิ	36 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
18.	นายทวีป ป้อมเสมา	51 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
19.	นายไบล์ ศรีภูธร	31 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
20.	นายสำลี พิมพ์	28/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
21.	นางประนาก เรืองบุญ	16 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
22.	นางสำเรียง เลี้ยงสุข	139/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
23.	นางระนอง เจริญโพธิ์	31/2 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
24.	นางพิกุล เลี้ยงสุข	60/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
25.	นายออด แก้วสุทธิ	41/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
26.	นางอารมณ พิงส์สวัสดิ์	42/2 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
27.	นายทวีป ป้อมเสมา	57 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
28.	นายสมเกียรติ โมกษศักดิ์	71/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่ตั้ง
29.	นายณรงค์ โมกขศักดิ์	68 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
30.	นายสัญญาจร เดชแสนศรี	68/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
31.	นายฉลอง พักสุข	67 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
32.	นายไพโรจน์ กาฬเทพ	46/7 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
33.	นางแอน หมากสุข	38 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
34.	นายหลา บุญโท	41/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
35.	นายจำลอง พิมพ์พันธ์	28 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
36.	นายชาญณรงค์	48/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
37.	นายอารี พักสุข	32/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
38.	นายสำเร็จ หอมสนิท	51/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์

ตารางที่ 2.9 แสดงรายชื่อบุคคลและโครงสร้างของครอบครัวของกลุ่มเกษตรกรเครื่องปั้นดินเผา

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่ตั้ง
1.	นายไฉน แสง	78/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
2.	นางจุฑามาส ยอดวงษ์	73/3 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
3.	นายรุ่งโรจน์ เลี้ยงสุข	139 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
4.	นางมาลี ไซค์ท์	16/4 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
5.	นางพรทิพย์ พิณสุวรรณ	43/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
6.	นางกรรณิการ์ ทาทิพย์	51/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์
7.	นายทวี หงษ์ไทย	118/1 ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมือง จ.นครสวรรค์

ตารางที่ 2.10 รายชื่อร้านที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา ม.1 ต.บ้านแก่ง อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

ที่มา สมชัย ช่อไสวและคณะ (2545)

รูปแบบของผลิตภัณฑ์

- ภาชนะในครัวเรือน เช่น หม้อ เตาดินเผา ตุ่มใส่น้ำ
- อ่างเลี้ยงบัวรูปแบบต่าง ๆ เช่น ลายก้านบัว ลายเกลียว ลายเกลียวทรงสูง ลายมังกร ลายดอกโบตั๋น และลายดอกบัว
- ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น อ่างน้ำตก น้ำพุ ตุ๊กตา และของประดับสวน

ภาพที่ 2.4 แสดงรูปผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาภายในชุมชนบ้านแก่ง

2. ภูมิปัญญาด้านการเกษตร

ประชาชนตำบลบ้านแก่ง โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และมีการสืบทอดแนวทางการประกอบอาชีพกันมา

การใช้สารสกัดจากพืชสมุนไพร การใช้ปุ๋ยชีวภาพแทนสารเคมี

3. สินค้ากลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหม

เป็นสินค้าที่ได้รับการพัฒนาจากเครื่องปั้นดินเผา โดยใช้ประโยชน์จากผ้า และประยุกต์ดัดแปลง เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าเดิมและให้เกิดความสวยงามยิ่งขึ้น ดังรูป

ภาพที่ 2.5 แสดงรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่นำมาประยุกต์ดัดแปลงกับผ้าเพื่อเพิ่มมูลค่า

ศูนย์ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีเครื่องปั้นดินเผา และสืบทอดวัฒนธรรมชาวมอญ

ภาพที่ 2.6 ภาพศูนย์พิพิธภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญ ตำบลบ้านแก่ง จังหวัดนครสวรรค์

- บิดา-มารดา ปู่ย่า ตายาย ทอดความรู้ ประสบการณ์ ความชำนาญ การทำเครื่องปั้นดินเผา (ฝึกปฏิบัติจริง) ให้แก่ลูกหลาน
- อบรมการพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาแก่นักเรียนโรงเรียนบ้านแก่ง ชั่วลิตวิชา และเยาวชนในหมู่บ้านโดยวิทยากรจากบ้านดัดเกร็ดอำเภอปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี
- ฝึกอบรมมัคคุเทศก์นักเรียนโรงเรียนบ้านแก่งชั่วลิตวิชา (เยาวชน) เพื่อเป็นมัคคุเทศก์นำนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและต่างประเทศ เยี่ยมชมหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว บ้านมอญ และเครือข่ายการท่องเที่ยว

ภาพที่ 2.7 ภาพการสาธิตวิธีการขึ้นรูปเครื่องปั้นดินเผาจากแป้นหมุนให้นักเรียนดู

- จัดตั้งพิพิธภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา เพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาเครื่องปั้นดินเผาให้
อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้
- โรงเรียนบ้านแก่งซาวลิตวิทยา ตำบลบ้านแก่ง จังหวัดนครสวรรค์ จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น
การทำเครื่องปั้นดินเผา เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาและเรียนรู้

Home Stay วิถีชีวิตที่น่าสนใจ มีเอกลักษณ์วัฒนธรรมเป็นของตนเอง

ภาพที่ 2.8 Home Stay ที่ให้ผู้มาเที่ยวชมและต้องการพักอาศัยในชุมชน

ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ

จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 2 ต.วังหอยวก

ภาพที่ 2.9 ภาพถ่ายของศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ หมู่ที่ 2 ต.วังหอยวก

ภาพที่ 2.10 การแสดงของบ้านไทยทรงดำ ของชาวลาวซั้ง

ข้อมูลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย

- ที่พัkdตำรวจสายตรวจ	1	แห่ง
- ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	1	ศูนย์
- จำนวนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)	112	คน
- รถบรรทุกน้ำ ขนาด 6,000 ลิตร จำนวน	1	คัน
- จำนวนตำรวจอาสา	60	คน
- ทีมกู้ชีพ	10	คน

สถานการณ์ยาเสพติดในตำบลบ้านแก่ง

จากที่ผ่านมา สถานการณ์ยาเสพติดในตำบลบ้านแก่ง โดยภาพรวม จำนวนผู้ค้าผู้เสพ หรือเหตุอันเกิดจากยาเสพติดในพื้นที่ หากจะให้วัดระดับความรุนแรง ตำบลบ้านแก่งก็จะอยู่ในช่วงระดับความรุนแรงน้อยมาก

ปัจจุบัน จำนวนที่ทราบได้เบื้องต้น โดยประมาณ (ข้อมูลจากตำรวจสายตรวจตำบลบ้านแก่ง) จำนวนผู้เสพยาบ้า จำนวน 4 ราย และจำนวนผู้เสพกัญชา จำนวน 6 ราย ซึ่งอาจดูเป็นจำนวนน้อย แต่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแก่งก็มีนโยบายการป้องกันและแก้ไขอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ยาเสพติด อดาย मुखทุกประเภท หดไปจากตำบล

ข้อมูลด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์

ตำบลบ้านแก่ง ประกอบด้วย 12 หมู่บ้าน มีจำนวนผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ ดังนี้

จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด	319	คน
จำนวนผู้พิการ	83	คน
จำนวนผู้ป่วยเอดส์	3	คน

2.2 ประวัติความเป็นมาของเครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญ 43 หมู่ 1

นางเป้า เลี้ยงสุข อายุ 60 ปี เป็นชาวมอญโดยกำเนิด สมรสกับนายวิเชียร เลี้ยงสุข มีบุตรด้วยกัน 3 คน คือ

1. นายโกมล	เลี้ยงสุข	อาชีพ ผลิตเครื่องปั้นดินเผา
2. นางพรทิพย์	พินิจสุวรรณ	อาชีพ ผลิตเครื่องปั้นดินเผา
3. นายมงคล	เลี้ยงสุข	อาชีพ ผลิตเครื่องปั้นดินเผา

ปัจจุบันครอบครัวประกอบอาชีพการทำเครื่องปั้นดินเผาอยู่บ้านแก่ง เลขที่ 43 หมู่ 1 ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

การศึกษา สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ประวัติการสืบทอดภูมิปัญญา การทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญ

เมื่อประมาณ 200 ปีก่อน ครอบครัวชาวมอญ ได้อพยพมาจากเกราะเกร็ดเมื่อมาพบแหล่งดินเหนียวจากบึงใหญ่ใกล้หมู่บ้าน จึงลองนำมาปั้นโถงดู เมื่อเผาแล้ว สีสวย ทนทาน ไม่แตกง่าย จึงได้ตั้งถิ่นฐานครอบครัวอยู่ที่นั่นจนกระทั่งปัจจุบันเรียกว่า บ้านมอญ

เดิมนั้น ไม่ได้ค้าขายเครื่องปั้นดินเผา แต่นำไปใช้ในครัวเรือน และแลกเปลี่ยนเครื่องอุปโภค บริโภคกับเพื่อนบ้านอื่นๆ เช่น แลกข้าวเปลือก น้ำตาลอ้อย ยา เป็นต้น ต่อมาเมื่อมีผู้นิยมใช้เครื่องปั้นดินเผาในชีวิตประจำวันมากขึ้น จึงได้ปั้นโถงขายในพื้นที่ใกล้เคียง โดยส่งเรือตามลำน้ำปิง ซึ่งไหลผ่านหมู่บ้านทางทิศตะวันออก และส่งตามลำน้ำเจ้าพระยาทั้งขึ้นเหนือและลงไปถึงกรุงเทพมหานคร

สินค้าที่ผลิตครั้งแรกได้แก่ โถงใส่ผ้า กะปุกดับถ่าน อ่างรินน้ำข้าว โถงน้ำอ้อย กระถางนวด แบ่งทำขนมจีนหวดหนึ่งข้าวเหนียวและภาชนะในครัวเรือนราคาในสมัยนั้นประมาณใบละ 1-10 บาท ก็นับว่าแพงมาก

ในอดีต หมู่บ้านมอญมีชาวมอญ ที่เป็นบรรพบุรุษซึ่งอพยพมาจากเกราะเกร็ด โดยมีเชื้อสายเป็นชาวมอญ จำนวน 4 ครอบครัว เท่านั้น ได้แก่

1. ครอบครัวนามสกุล เลี้ยงสุข
2. ครอบครัวนามสกุล ช่างปั้น
3. ครอบครัวนามสกุล แก้วสุทธิ
4. ครอบครัวนามสกุล เรืองบุญ

ในปัจจุบัน เมื่อประมาณกว่า 60 ปีมาแล้ว ครอบครัวนางเป้า เลี้ยงสุข ได้สืบทอดการทำเครื่องปั้นดินเผาจากบรรพบุรุษอย่างเต็มตัว มิใช่แต่เพียงตนเองเท่านั้น แต่ยังคงถ่ายทอดความรู้สู่รุ่นลูก รุ่นหลาน ต่อไป คือ นางพรทิพย์ พินิจสุวรรณ บุตรสาว ได้เปิดกิจการโรงงานประกอบการทำ

เครื่องปั้นดินเผา ส่งสินค้าส่งตลาดโลกอย่างแพร่หลาย ส่วนบุตรชาย ก็ยังคงทำกิจการนี้ คือการทำเครื่องปั้นดินเผาเป็นอาชีพหลักมาตลอด การสืบทอดภูมิปัญญา สามารถเขียนแผนภูมิได้ ดังนี้

ผู้อพยพรุ่นแรกชาวมอญ จำนวน 4 ครอบครัว

เป็นผู้อพยพมารุ่นที่ 1	1	1	1	1
มีลูกหลานเป็นรุ่นที่ 2	2	2	2	2
มีลูกหลานเป็นรุ่นที่ 3	3	3	3	3
มีลูกหลานเป็นรุ่นที่ 4	นางเป่า นายวิเชียร			
มีลูกหลานเป็นรุ่นที่ 5	นางพรทิพย์ นายโกมล นายมงคล			
มีลูกหลานเป็นรุ่นที่ 6	หลานๆนักเรียน นักศึกษา เยาวชน และประชาชนที่สนใจทั่วไป			

ประวัติการสร้างสรรคผลงาน

1. ผลงานด้านวิชาการ การผลิตเครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญ
2. ผลงานที่ได้รับการยกย่อง และเกิดความภาคภูมิใจ
3. งานที่เกิดประโยชน์ต่อสังคม

1. ผลงานด้านวิชาการ การผลิตเครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญ

นางเป่า เลี้ยงสุข ประกอบอาชีพทำเครื่องปั้นดินเผาสืบต่อกันมาจากบรรพบุรุษมาตั้งแต่ยังจำความได้ มีความชำนาญและประสบการณ์ สามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาให้ลูกหลาน เยาวชน และประชาชนผู้สนใจได้เป็นอย่างดี ทำให้มีผู้รับความรู้จากนางเป่า สามารถนำไปประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวได้เป็นอย่างดี จากอดีตจนถึงปัจจุบัน นางเป่า มีผลงานที่ปรากฏมากมาย แม้เรียนจบแค่ ป.4 แต่มีจิตสำนึกการถ่ายทอดภูมิปัญญาอยู่เต็มเปี่ยม และมีใจรักในการทำเครื่องปั้นดินเผา จึงคิดพัฒนารูปแบบเครื่องปั้นดินเผาแบบใหม่ ต่างจากที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ โดยนำเสนอแนวคิดงานด้านวิชาการ การผลิตเครื่องปั้นดินเผาเพื่อเป็นวิทยาทานแก่คนทั่วไป สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยเขียนบรรยาย ขั้นตอน วิธีการ กระบวนการการผลิตเครื่องปั้นดินเผา ไว้จำนวน 5 รูปแบบดังมีรายละเอียดที่จะได้นำเสนอต่อไป

เหตุผลที่ทำให้เกิดแนวคิด ในการสร้างรูปแบบการผลิตเครื่องปั้นดินเผาแบบใหม่ คือ นางเป่า เลี้ยงสุข ต้องการพัฒนารูปแบบการผลิตเครื่องปั้นดินเผาให้มีรูปแบบที่แตกต่างจากรูปแบบของเดิมที่บรรพบุรุษชาวมอญได้ทำไว้ หรือ การทำเพิ่มจากเดิม ซึ่งมีอยู่เพียง โถ่งใส่น้ำ กระปุกดับถ่าน อ่างรินน้ำข้าว โถ่งน้ำอ้อย อ่างนวดแป้งทำขนมจีน หวดนึ่งข้าวเหนียว เท่านั้นจึงคิดทำคนโท อ่างบัว โถ่งเล็ก กระถางทรงถ่าง และกระถางเหลี่ยม เพิ่มมาเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ในชีวิตประจำวันได้มากขึ้น ปัจจุบันมีการพัฒนารูปแบบไปอย่างไม่หยุดยั้ง มีทั้ง

แบบร่วมสมัย ประโยชน์ ก็นำไปประดับ ตกแต่ง ฯลฯ ในครั้งนี้ นำเสนอรูปแบบเครื่องปั้นดินเผาไว้จำนวน 5 รูปแบบ ซึ่งผู้ที่สนใจสามารถนำไปใช้เป็นหลักการเรียนรู้ ดังคำบรรยาย ดังนี้

1. การปั้นคนโทพุ่มะเฟือง

คนโท เป็นวัตถุเครื่องใช้ในครัวเรือนของคนไทยมาตั้งแต่อดีต เพื่อใช้บรรจุน้ำไว้ดื่ม ใช้ลักษณะเด่นของคนโทพุ่มะเฟือง คือ มีศิลปะที่สวยงาม ประณีต แปลกตา น่าใช้ การทำคนโทพุ่มะเฟือง มีความยากมาก ต้องใช้ความประณีต ความพยายาม และอดทนสูง ใครทำได้สำเร็จถือว่าเป็นคนเก่ง มีความอดทนสูง จึงเป็นการสร้างงานที่ยาก ทำหาย จากแรงบันดาลใจที่ต้องการเอาชนะความยากลำบาก และจะสร้างงานที่สวยงามแปลกตา จึงคิดทำคนโทพุ่มะเฟือง ในที่สุดก็ทำให้ข้าพเจ้าพยายามสู้จนประสบความสำเร็จ ได้ผลงานที่สวยงาม ประณีต น่าใช้ และมีคุณค่า ออกมาให้เห็น ปัจจุบันมีผู้นิยมคนโทมาก เพื่อนำไปประดับ ตกแต่งบ้าน และสามารถนำไปมอบให้เป็นของขวัญที่ระลึกก็มีค่ายิ่ง ข้าพเจ้าจำทำการอนุรักษ์การปั้นคนโทพุ่มะเฟืองไว้ เพราะปัจจุบันหาคนที่จะปั้นคนโทพุ่มะเฟืองได้น้อยมาก

2. การปั้นอ่างบัว

แรงบันดาลใจที่ทำให้ผลิตอ่างบัวขึ้นมาใช้ ก็เพราะว่า มีแนวคิดที่จะนำบัวมาจัดสวนเหมือนต้นไม้อื่นได้บ้าง เพราะการปลูกบัวต้องใช้น้ำหล่อเลี้ยงไว้ตลอด จะทำให้ดอก และใบสวยงาม จึงควรทำอ่างขนาดใหญ่ เมื่อนำไปใช้ จะสามารถจำลองสระน้ำขนาดย่อมให้มาอยู่ใกล้บ้านเรา สามารถปลูกบัวชนิดต่างๆ ได้ตามความต้องการ เพราะฉะนั้นลักษณะอ่างจะต้องดูดี มีศิลปะ สีสันสวยงามเหมาะกับสวนนั้นๆ จำทำการปั้นอ่างบัว แล้ววาดลวดลายด้วยมีด แล้วแต่งแต้มสีน้ำมันลงไป ผลงานที่ได้เป็นที่ต้องการของหลายๆท่าน ต่อมาเมื่อมีคนนิยมใช้อ่างบัวกันมากยิ่งขึ้น จึงปั้นได้หลายขนาด หลายรูปแบบ ทำให้ต้องมีการพัฒนา ขนาดและรูปแบบอย่างไม่หยุดยั้ง ซึ่งต่อมาได้พัฒนาด้านการเพิ่มมูลค่า โดยการนำเทคนิคศิลปะการลงสีน้ำมันมาช่วย จึงได้สีสันต่างๆ สวยงามมาก สามารถปรับเข้ากับบรรยากาศสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี นับเป็นชิ้นงานที่ออกแบบได้ประสบความสำเร็จอีกชิ้นหนึ่ง

3. การปั้นโถงเล็ก

จากอดีตถึงปัจจุบัน โถงนับว่าเป็นเครื่องปั้นดินเผาที่อยู่คู่บ้านมอญมานาน โดยอดีตโถงจะสำคัญมาก มีผู้ต้องการมากที่สุด มีการผลิตออกมาเพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งของที่ชาวบ้านมอญต้องการนำมาอุปโภคบริโภค เช่น ข้าว น้ำตาล เสื้อผ้า ต่อมาเมื่อมีการปั้นโถงเพื่อจำหน่ายเพราะมีผู้ต้องการใช้โถงกันมากขึ้น จนกระทั่งระยะต่อมา จึงมีการใช้โถงที่มีขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อใส่น้ำไว้ใช้ในบ้านเรือน จึงทำให้โถงมีราคาสูงขึ้น ปัจจุบันมีการใช้โถงน้อยลง เพราะมีน้ำประปาประจำบ้าน และมีการใช้ผลิตภัณฑ์จากพลาสติกแทนโถงดิน ข้าพเจ้าจึงมีแนวคิดว่าจะมีการอนุรักษ์ การใช้โถงดินไว้ จึงคิดปั้นโถงเล็กๆ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์อื่นแทนการใช้ใส่น้ำ คือ เพื่อไว้ใช้ประดับตกแต่ง ไว้

ใส่ดินสอ/ปากกา ตั้งโต๊ะ หรือไว้ใช้ใส่เศษสตางค์ ใช้ใส่ชา กาแฟ ฯลฯ จึงคิดบั้นไองุ่นขนาดต่างๆ และรูปแบบหลากหลาย ขึ้นเพื่อใช้งานตามต้องการ ซึ่งก็ประสบผลตามวัตถุประสงค์คือ มีนิยมนำไองุ่นเล็กกันมากขึ้น

4. การทำกระถางเหลี่ยม

เหตุผลที่ทำให้การผลิตกระถางเหลี่ยมเพราะต้องการความหลากหลาย แปลกตา มีรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ให้เครื่องปั้นดินเผา จึงคิดผลิตกระถางเหลี่ยมออกมา เพราะส่วนใหญ่เราจะเห็นแต่ทรงกลม การทำทรงเหลี่ยม มีขั้นตอนที่ต้องมีความประณีต และความพยายามมาก จึงจะได้กระถางที่สวยงาม แปลกตาน่าใช้ เพราะมีความงามในรูปลักษณะ อยู่แล้ว ยิ่งแต่งแต้มด้วยศิลปะการใช้ลวดลาย และสีสันทัน จะออกมาสวยงามมาก ประโยชน์การนำไปใช้งานก็มากมาย เช่น สามารถนำไปทำโคมไฟ ทำชุดรับแขก หรือใช้ประดับตกแต่งสถานที่ต่างๆตามความต้องการได้

5. การปั้นกระถางทรงถ่าง

แรงบันดาลใจที่ทำให้ทำการปั้นกระถางทรงถ่าง เพราะมีแนวคิดที่จะใช้ประโยชน์จากเครื่องปั้นดินเผาไปใช้ประโยชน์อื่นบ้าง นอกจากที่ใช้ในครัวแล้ว น่าจะใช้ปลูกต้นไม้ได้ จึงลงมือออกแบบกระถางทรงถ่าง เพราะต้องการให้มีการพัฒนารูปแบบการใช้งาน ได้อย่างหลากหลาย ต้องการพัฒนาไม่ให้หยุดนิ่ง อีกปัจจัยหนึ่งคือ จากประสบการณ์ที่ยาวนาน ทำให้สามารถพัฒนารูปแบบได้หลากหลาย สนองต่อความต้องการของผู้ใช้งาน ได้อย่างสมบูรณ์ ทันสมัย พัฒนาตามยุค ตรงตามความต้องการของตลาด จึงได้ปั้นกระถางทรงถ่างได้หลายขนาด

2. ผลงานได้รับการยกย่อง และเกิดความภาคภูมิใจ

การเผยแพร่ภูมิปัญญาด้านการทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญ ได้เป็นมรดกตกทอดมานานหลายชั่วอายุคน นางเป่า เลี้ยงสุข เป็นผู้ได้รับการสืบทอดการเผยแพร่ภูมิปัญญาอาชีพนี้อย่างสมบูรณ์แบบจากปู่คือ นายชื่น ช่างปั้น ต้นตระกูล ช่างปั้นของคนมอญ ซึ่งเมื่อ พ.ศ. 2486 นายชื่น ช่างปั้น เคยได้รับใบประกาศนียบัตร ในงานฉลองวันเด็กแห่งชาติ ว่า เป็นผู้มีความสามารถในการปั้น ประเภทดิน “เครื่องใช้ครองชีพชนิดเล็ก” ทำให้ความสามารถในการถ่ายทอดนี้ มาถึงปาเป่า เลี้ยงสุข ได้เป็นอย่างดี ดังภาษิตว่า ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น นางเป่าเริ่มทำการเผยแพร่ภูมิปัญญาไทย ด้านการทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2521 เมื่อครั้งโรงเรียนบ้านแก่งซิวลิตวิทยา จัดตั้งขึ้นเป็น โรงเรียนมัธยมประจำตำบลบ้านแก่ง จึงเชิญ นางเป่า เลี้ยงสุข เป็นวิทยากรสอนการทำเครื่องปั้นดินเผาให้กับนักเรียน รุ่นแล้วรุ่นเล่าจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังได้เป็นวิทยากรให้กับสถานศึกษาต่างๆ ในจังหวัดนครสวรรค์ เกือบทุกสถาบันรวมทั้งในจังหวัดใกล้เคียงที่เดินทางไปศึกษาดูงานหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดนครสวรรค์ ทุกๆปี ปัจจุบัน นางเป่า เลี้ยงสุข นอกจากคอยดูแล ให้คำแนะนำแก่ผู้ที่สนใจชมพิพิธภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญแล้ว ยังใช้สถานประกอบการเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดให้

ผู้ที่สนใจอีกด้วย จากการทำความดีของตระกูลคนแล้วคนเล่า จึงได้ **ได้รับการยกย่อง และเกิดความภาคภูมิใจ** ได้รับโอกาสดีๆ แก่ชีวิตคือ

1. ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ จาก**สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี** เมื่อคราวเสด็จเปิดอาคารศูนย์วัฒนธรรมของจังหวัดนครสวรรค์ ที่วิทยาลัยครูนครสวรรค์ เมื่อปี 2533 ได้เข้าถวายเครื่องปั้นดินเผา เป็น**โถงใบเล็ก** และพระองค์ได้ **ทรงลงลายพระหัตถ์ไว้เป็นที่ระลึกบนโถงดินเผา** ที่นำไปถวาย นับเป็นความภาคภูมิใจในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นแก่ครอบครัว เลี้ยงสุข

2. เข้าถวายเครื่องปั้นดินเผาคนโท แต่**สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี** เมื่อคราวเสด็จเป็นองค์ประธานยกฉัตรมณฑป ภาปร. ที่วัดพุทธมงคลนิมิต อำเภอเมืองนครสวรรค์ ในปี 2549

3. เข้าถวายเครื่องปั้นดินเผา แต่**พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาธินัดดามาตุ** ในโอกาสที่หมู่บ้านมอญ ได้รับคัดเลือกให้รับรางวัลหม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร ในปี 2549

4. สามารถผลิตเครื่องปั้นดินเผาได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP ระดับ 5 ดาว ในการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ประจำปี 2546 **ระดับจังหวัดนครสวรรค์** จากกรมพัฒนาชุมชน

5. สามารถผลิตเครื่องปั้นดินเผาได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP ระดับ 3 ดาว ในการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ประจำปี 2546 **ระดับภาค (ภาคเหนือ)** จากกรมพัฒนาชุมชน

6. รับการคัดเลือกเป็น **ผู้นำกลุ่มอาชีพที่มีผลงานดีเด่น** ของจังหวัดนครสวรรค์ เนื่องในวันสตรีสากล เมื่อปี 2545

7. **รับรางวัลชนะเลิศการประกวด** ปั้นชุดน้ำชาแกะลาย ระดับจังหวัดนครสวรรค์ และ**รับรางวัลรองชนะเลิศที่ 2 ระดับประเทศ** ปี 2545

8. **รับรางวัลกลุ่มอาชีพดีเด่น** ระดับจังหวัด จากกรมพัฒนาชุมชน ปี 2546

9. **รับมอบเข็มเชิดชูเกียรติ และใบประกาศเกียรติคุณ** เป็นผู้อำนวยการเครือข่ายพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เมื่อปี 2548

10. **รับประกาศเกียรติคุณ** จากหน่วยงานต่างๆ ทั้ง ภาครัฐ เอกชน ทั้งในและต่างจังหวัด จากการบรรยายและให้ความรู้ แก่ผู้มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์/หมู่บ้าน เพื่อการท่องเที่ยว/ผู้ที่สนใจเป็นวิทยากรสาธิต ผลิตภัณฑ์ การทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญแก่กลุ่มสนใจอื่นๆเป็นจำนวนมาก

11. เป็นผู้ดำเนินการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ผู้สนใจ ไปใช้บริการหรือฝึกปั้นฟรี สอนการปั้น การเผา การจำหน่าย เป็นครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่สามารถให้ความรู้ด้านการทำเครื่องปั้นดินเผาได้จากประสบการณ์ตรงโดยไม่อมงกมณี เผยแพร่ความรู้จากการ

ทำเอกสาร คู่มือ แนะนำแหล่งเรียนรู้เครื่องปั้นดินเผา แหล่งท่องเที่ยวภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิธีทำเครื่องปั้นดินเผาแบบโบราณ และแบบประยุกต์ให้ร่วมสมัย ความชำนาญพิเศษ ในการทำเครื่องปั้นดินเผา วิธีการแบบโบราณ สามารถปั้นได้หลากหลายรูปทรง ได้แก่ โถงใส่น้ำ หวดนึ่งข้าวเหนียว อ่างรองน้ำข้าว กะปุกดับถ่าน อ่างนวดแป้งขนมจีน และอ่างบัว ปัจจุบันพัฒนาฝีมือ โดยการปั้นของชำร่วย ของที่ระลึกขนาดย่อม เช่น ถ้วยกาแฟ คนโท ฯลฯ

3. ผลงานที่เกิดประโยชน์ต่อสังคม

นางเป่า เลียงสุข ประชาชนชาวบ้าน ของจังหวัดนครสวรรค์ เป็นผู้ที่มีใจดี มีความขยัน มุ่งมั่น เสียสละ มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีจิตเป็นสาธารณะ มีความสำนึกที่จะสืบทอดอนุรักษ์ และเผยแพร่ภูมิปัญญาการทำเครื่องปั้นบ้านมอญ ให้เป็นที่รู้จัก และคงอยู่สืบไป จึงได้อุทิศตนเป็นผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาการทำเครื่องปั้นดินเผา มานานกว่า 20 ปี สามารถสร้างประโยชน์ให้สังคมอย่างกว้างขวาง จนเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในด้านการทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญ ซึ่งเกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างเด่นชัด มีดังนี้

- เป็นประชาชนชาวบ้าน ของจังหวัดนครสวรรค์
- เป็นวิทยากรท้องถิ่น ประจำแหล่งเรียนรู้ชุมชนเครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญ
- เป็นวิทยากรท้องถิ่น แก่สถานศึกษา ทั้งในและต่างจังหวัด เช่น
 - โรงเรียนบ้านแก่งซังชลิตวิทยา
 - โรงเรียนสหนครสวรรค์พานิชยกการ
 - วิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์
 - โรงเรียนนครสวรรค์
 - มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
 - มหาวิทยาลัยวิทยาลัยเจ้าพระยา
 - มหาวิทยาลัยยเรศวร จังหวัดพิษณุโลก
 - โรงเรียนพิบูลย์สงคราม จังหวัดพิษณุโลก ฯลฯ
- เป็นวิทยากรประจำชุมชน เพื่อให้ความรู้แก่ผู้มาเยี่ยมชมเยือนชุมชนบ้านมอญ
- สร้างแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเผยแพร่การทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญ
- ประจำหมู่บ้านมอญบริการสอนวิธีการปั้นฯ แก่ผู้ที่สนใจทั่วไปทุกวัน ฟรี
- บริจาคที่ดิน ให้ทำการสร้างพิพิธภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญ จำนวน 1 ไร่
- บริจาคที่ดินให้สร้างศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP เครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญ
- บริจาคเครื่องปั้นดินเผาโบราณจำนวนหลายชิ้นแก่พิพิธภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญ

- ร่วมเป็นแกนนำสำคัญ ในการพัฒนาหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว ของจังหวัด นครสวรรค์ ตั้งแต่ปี 2548
- เป็นผู้จุดประกายการดำเนินงานฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของชาวมอญ และวิถีชีวิตการทำ เครื่องปั้นดินเผา ให้ดำรงอยู่ชั่วลูกชั่วหลาน และเผยแพร่สู่สาธารณชน
- เป็นประธานกลุ่มแม่บ้าน หมู่ที่ 1
- ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญ
- เป็นตัวแทนนำผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญ เพื่อออกจำหน่ายในงานกาชาด จังหวัดนครสวรรค์ งานลอยกระทง งานแสดงสินค้า หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
- ไปร่วมออกงานในงานศิลปหัตถกรรม ระดับภาคเหนือ ที่จังหวัดเชียงใหม่ และเป็น หน่วยงานราชการ เอกชน รัฐวิสาหกิจ ที่ขอความร่วมมือเชิญร่วมงาน
- เป็นแกนนำให้การต้อนรับผู้มาเยี่ยมชมงานที่บ้านมอญ ครั้งสำคัญ ๆ เช่น
 - ต้อนรับ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ในการเปิดหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดนครสวรรค์ ปี 2548
 - ต้อนรับ พล.อ.อ. คงศักดิ์ วันทนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ปี 2549
 - ต้อนรับ นายนิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2549
 - เป็นผู้สาธิตวิธีการผลิตเครื่องปั้นดินเผา เพื่อบันทึกภาพโทรทัศน์หลายช่อง เช่น ช่อง 7 ช่อง 5 ช่อง 3 และ itv
 - สาธิตการปั้น ผ่านทางรายการ บันทึกความดีของบริษัทเฟรม โฟกัส ช่อง 11 ปี 2540
 - เป็นผู้สาธิตวิธีการผลิตเครื่องปั้นดินเผา เพื่อบันทึกภาพ ลงวารสารหนังสือพิมพ์ โฟสทูเดย์ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2550 ฯลฯ

2.3 ปรัชญาของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

กระบวนการ “วิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม” เป็นกระบวนการตั้งอยู่บนพื้นฐานของความ เชื่อ หรือปรัชญาเกี่ยวกับตัวมนุษย์บางประการ(ชุดวิชาการวิจัยชุมชน, 2545) ได้แก่

1. ชุมชนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความสำคัญในฐานะเป็นส่วนร่วมของประเทศ การทอด โทรม หรือเสียหายของชุมชนท้องถิ่นแต่ละแห่ง หมายถึงความเสียหายของชุมชนส่วนหนึ่งของ ประเทศดังนั้น การที่นักวิจัยจากภายนอกจะกระทำการใดๆ กับชุมชน เสมือนที่กระทำ “หนู ตะเภา” หรือวัตถุประสงค์สำหรับการวิจัย (Research Object) ตามอำเภอใจ โดยที่สมาชิกใน ชุมชนไม่มีส่วนร่วมด้วยย่อมไม่เป็นการสมควร เพราะนักวิจัยไม่สามารถรับผิดชอบต่อผลที่การ กระทำกับชุมชน

2. ชุมชนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีเอกลักษณ์เป็นของตนเองที่อาจไม่เหมือนกับแห่งอื่นๆ ที่นักวิจัยได้รู้จักและอาจไม่เหมือนกับที่กล่าวไว้ในตำราเชิงทฤษฎีที่นักวิจัยได้เล่าเรียนมา ดังนั้นนักวิจัยจากภายนอกจะถือว่าความรู้และประสบการณ์ของตนมีมากพอสำหรับจะกระทำจากชุมชนย่อมไม่สมควร

3. สมาชิกแต่ละคนของชุมชนท้องถิ่นนอกจากจะได้รับปกป้องตามหลัก “สิทธิมนุษยชน” ยังเป็นผู้มีศักยภาพมีความรู้ความสามารถ มีคุณงามความดีจึงได้รับการปฏิบัติอย่างผู้มีเกียรติ

4. มนุษย์ทุกคนมีความสามารถโดยธรรมชาติในระดับหนึ่งที่จะรวมคิด ร่วมวางแผน เพื่อสร้างสรรค์อนาคตที่ดีของตนเองและกลุ่มของตน

5. มนุษย์เป็นสัตว์สังคม มนุษย์ไม่อาจเจริญรุดหน้าได้มากนักโดยลำพังตนเองที่แยกจากหมู่คณะมนุษย์จำเป็นต้องร่วมมือกันสร้างความเจริญของชุมชนท้องถิ่นของตน

6. สิ่งที่เรียกว่าความน่าเชื่อถือ สำหรับ การวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นนั้น จะใช้เกณฑ์จากภายนอกหรือจากตัวแบบทางความคิดเชิงทฤษฎีในตำราวิจัยเพียงด้านเดียวหาพอไม่จำเป็นต้องใช้เกณฑ์ของความเห็นชอบจากสมาชิกในท้องถิ่นด้วยเป็นสำคัญ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตของเองก็มีความรู้มีประสบการณ์ในระดับหนึ่ง สำหรับจะใช้ ตัดสินว่าอะไรควรไม่ควร

7. ความยั่งยืน ของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ก็คือ ความคงอยู่อย่างถาวรของปัจจัยนำเข้ากระบวนการ และผลผลิต ตามแนวคิดเชิงระบบ ดังนั้น การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการต่อเนื่องและถาวรในชุมชนท้องถิ่นใด จึงเท่ากับมีปัจจัยนำเข้า และกระบวนการที่ยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดผลผลิต คือ ความเจริญที่ยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นนั้นแนวความคิดและธรรมชาติของการวิจัยร่วมของประชาชนซึ่ง Mikkelsen กล่าวว่า แนวคิดการมีส่วนร่วมเกิดจากการตั้งข้อสงสัยต่อความสัมพันธ์ไม่เท่าเทียมในการพัฒนา

2.4 หลักการออกแบบเครื่องปั้นดินเผา

การออกแบบเครื่องปั้นดินเผา

การออกแบบในปัจจุบันมีความสำคัญมาก เพราะว่ามันุษย์เป็นผู้บริโภคที่รองรับผลผลิตของมนุษย์เอง มนุษย์แต่ละคนจะมีรสนิยมในด้านความงามในงานศิลปะแตกต่างกัน ทำให้นักออกแบบนำจุดนี้มาสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อเอาใจมนุษย์ นักออกแบบจำเป็นจะต้องถือหลักการออกแบบว่า ต้องตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่แท้จริง ของชีวิตประจำวันซึ่งยังต้องพิจารณาไปถึงรูปลักษณะที่น่าพึงพอใจ มีสัดส่วนดี สีสนและประโยชน์ใช้สอยควบคู่กันไปด้วย

การออกแบบเครื่องปั้นดินเผา บุคคลทั่วไปคิดว่าเป็นการประดับโดยการทาลวดลายหรือการแกะสลักลงบนผิวของวัตถุของใช้ แต่ความหมายที่แท้จริงของการออกแบบนั้นเป็นการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาใหม่ซึ่งให้ผลทางด้านจิตใจและทางด้านประโยชน์ใช้สอยนั่นเอง

จิรพันธ์ สมประสงค์ (2535 : 44)

หลักเกณฑ์ในการออกแบบเครื่องปั้นดินเผา

1. มุ่งในด้านประโยชน์ใช้สอยโดย
 - ออกแบบได้ตรงตามจุดประสงค์ของงานที่จะสร้าง
 - ประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์
2. การเลือกวัสดุ
 - สามารถใช้วัสดุได้โดยนำมาดัดแปลง ใช้ได้เหมาะสมกับงานที่ออกแบบ
 - ความสิ้นเปลืองของวัสดุ ต้องประหยัดแต่ได้ประโยชน์มากที่สุด
3. รูปทรง ต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์การนำไปใช้ เช่น เป็นรูปทรงแบบอิสระ หรือ รูปทรงเรขาคณิต ทั้งนี้เพราะรูปทรงเป็นส่วนที่จะต้องมองเห็นก่อนจากภายนอก ซึ่งเป็นจุดชักจูงให้ผู้พบเห็นเกิดความสนใจ
4. ทางความสวยงาม
 - สะดุดตา แปลกใหม่ ดึงดูดความสนใจ
 - ได้สัดส่วน สมดุล
5. วางแผนงาน
 - ออกแบบร่างให้ครบขั้นตอนในการดำเนินงาน
 - วิธีการครบตามขั้นตอนในการดำเนินงาน
 - ประเมินการเกี่ยวกับการใช้วัสดุครบถ้วนสมบูรณ์
6. ระบบในการผลิต
 - ต้องมีการพิจารณาความปลอดภัยของกรรมวิธี
 - มีการแนะนำการใช้เครื่องมืออุปกรณ์
 - มีข้อเสนอแนะการแก้ปัญหา
 - แสดงทักษะในการดำเนินงาน
 - เอาใจใส่ในโครงการนี้
 - มีความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ
7. ผลิตภัณฑ์ที่ได้
 - รูปลักษณะโครงสร้างเรียบร้อย
 - การประสานงานดีทุกขั้นตอน

- แบบรายละเอียดถูกต้องสอดคล้องกับการออกแบบ
- เลือกใช้วัสดุได้เหมาะสม
- คุณภาพของผลผลิตดี

การออกแบบเครื่องปั้นดินเผา เป็นลักษณะงานการออกแบบประเภทประโยชน์ใช้สอย (FUNCTIONAL DESIGN) โดยการมุ่งเน้นด้านประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญ ส่วนความงามในรูปร่าง รูปทรง สี สัน ลวดลายนั้น จะเป็นผลที่มุ่งอันดับรองลงไป

วิธีการออกแบบ สร้างสรรค์งานศิลปะเครื่องปั้นดินเผา

การสร้างสรรค์จากรูปทรงธรรมชาติ (NATURAL DESIGN)

- การออกแบบเหมือนจริงเลียนแบบธรรมชาติ
- ออกแบบรูปทรงใหม่โดยมีการผสมผสานกับรูปทรงธรรมชาติ

การออกแบบสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปทรงทางเรขาคณิต (GEOMETRICAL DESIGN)

การออกแบบสร้างสรรค์แบบอิสระ (FREE FORM DESIGN)

- แบบรูปธรรม (CONCRETE DESIGN)
- แบบนามธรรม (ABSTRACT DESIGN)

ส่วนประกอบที่นำมาใช้ในการออกแบบ (ELEMENTS DESIGN)

- จุด (POINT)
- เส้น (LINE)
- รูปร่าง – รูปทรง (SHAPE AND FORM)
- สี (COLOUR)
- ระยะ (SPACE)
- จังหวะ (RHYTHM)
- ลวดลาย (PATTERN)
- ลักษณะผิว (TEXTURE)

โครงสร้างของงานออกแบบเครื่องปั้นดินเผา

เป็นการนำเอา เส้น รูปร่าง – รูปทรง ระยะ จังหวะ และอื่นๆ ดังกล่าว นำมาจัดองค์ประกอบให้เกิดเป็นรูปร่าง ของเครื่องปั้นดินเผาที่มีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ (AESTHETICS) โดยต้องคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

- ความสมดุล (BALANCE)
- สัดส่วน (PROPORTION)
- ช่วงจังหวะ (RHYTHM)

- ความกลมกลืน (HARMONY)
- จุดเด่นในงาน (DOMINANCE)
- การตัดกัน (CONTRAST)
- ความอ่อนแก่ (TONE) เป็นความหมายในความรู้สึกของการเปลี่ยนแปลงที่มีกระทบต่อสายตาที่ มองดู ซึ่งทำให้เกิดแสงเงาบนวัตถุที่งดงามได้

การพัฒนาผลงานออกแบบให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตน

การพัฒนาผลงานการออกแบบให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตนเป็นเรื่องที่ยาก ซึ่งนักออกแบบทุกคนแสวงหา ผลงานที่มีเอกลักษณ์ย่อมเป็นที่จดจำและสามารถพัฒนาขึ้นไปได้อย่างไม่รู้จัก ยิ่งเอกลักษณ์ได้รับการตอบสนองในทางที่ดีจากคนส่วนใหญ่ จะทำให้ผู้ออกแบบเป็นที่รู้จักซึ่งหมายถึง การมีผู้ยอมรับในผลงานและก้าวไปสู่ความมีชื่อเสียงในที่สุด ในความเป็นจริงแล้วการออกแบบที่มีแนวทางหรือเอกลักษณ์เฉพาะตนนี้มีความสำคัญกับผู้ปฏิบัติงานศิลปะมากไม่ว่าการแสวงหาจะขึ้นอยู่กับเหตุผลอย่างไรก็ตาม เนื่องจากการค้นคว้าหาตัวตนที่แท้จริงและสามารถมีจุดยืนที่จะพัฒนาต่อไปให้สำเร็จ ศิลปินที่ปฏิบัติงานทางเครื่องปั้นดินเผาซึ่งมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับแต่ละคนนั้น จะมีผลงานที่เห็นแล้ว สามารถบอกได้ทันทีว่าใครเป็นผู้ทำขึ้นมา เนื่องจากจุดเด่นของผลงานซึ่งเป็นเอกลักษณ์จะแสดงออกมาให้เห็นเสมอ บางคนมีทักษะในการตกแต่งด้วยการวาดลวดลายและลงสี บางคนมีทักษะในการขึ้นปั้นหมุนและมีลูกเล่นในผลงานซึ่งไม่เหมือนผู้อื่น บางคนมีจุดเด่นที่ขนาดของงานหรือการเคลือบ เป็นต้น

การแสวงหาแนวทางเฉพาะตนในการออกแบบนี้ต้องใช้เวลาพอสมควร บางคนอาจพบอย่างรวดเร็ว แต่บางคนอาจใช้เวลายาวนานหลายสิบปี สำหรับผู้ที่เริ่มต้นออกแบบภาชนะเครื่องปั้นดินเผา สามารถใช้ขั้นตอนเพื่อพัฒนาด้านการออกแบบได้ดังนี้

1. ทดลองการปฏิบัติงานอย่างหลากหลาย
2. สำรวจความสนใจเฉพาะด้าน
3. ศึกษาผลงานผู้อื่น
4. รวบรวมสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อทำภาพร่าง
5. ทดลองกับวัสดุตามทฤษฎีต่าง ๆ
6. ทดลองหาเอกลักษณ์ของตนเองจากการออกแบบชิ้นส่วนของภาชนะ

การพัฒนาด้านการออกแบบของแต่ละคนนี้อาจใช้เวลาที่ต่างกัน แต่หากมีความพยายามและตั้งใจจริงแล้วย่อมบรรลุถึงแนวทางที่ต้องการได้ สุขุมมาล เล็กสวัสดิ์ (2548 : 283-284)

2.5 พฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

พฤติกรรมของผู้บริโภค (Consumer Behavior) หมายถึง การแสดงออกของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้สินค้าและบริการทางเศรษฐกิจ รวมทั้งกระบวนการในการตัดสินใจที่มีผลต่อการแสดงออก

พฤติกรรมผู้บริโภคนับเป็นองค์ประกอบสำคัญในการศึกษาเกี่ยวกับระบบตลาด การศึกษาถึงพฤติกรรมผู้บริโภคในเบื้องต้นทำให้เกิดการพัฒนาทฤษฎีทางการตลาดต่างๆ ด้วย ในขณะเดียวกันความรู้เกี่ยวกับวิธีการที่ผู้บริโภคทำการตัดสินใจซื้อและวิธีการบริโภคสินค้า มีอิทธิพลต่อการกำหนดกลยุทธ์การตลาด (Marketing strategy) ตลอดจนกิจกรรมทางการตลาดเพื่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายทุกรูปแบบ

คำจำกัดความ พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer behavior) นั้นหมายถึง “กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลกระทำเพื่อให้ได้สินค้าหรือบริการมาเพื่อบริโภค ตลอดจนรวมไปถึงการบริโภคด้วย - Activities people undertake when obtain, consuming and disposing of products and services”

กล่าวโดยสรุป เราอาจพิจารณาได้ว่า การศึกษาถึงพฤติกรรมผู้บริโภคนั้นเป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุในการซื้อสินค้า หรือบริโภค

บริโภค

จากคำจำกัดความข้างต้นนี้ จะเห็นว่าพฤติกรรมผู้บริโภค หมายความว่ากิจกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

การจัดหาสินค้า (obtaining) หมายถึง กิจกรรมการแสวงหา และซื้อสินค้าเพื่อให้ได้สินค้ามาไว้ในครอบครอง กิจกรรมเหล่านี้รวมถึงการเสาะแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับลักษณะของผลิตภัณฑ์ การพิจารณาเลือกซื้อการประเมินตรายี่ห้อและกิจกรรมการซื้อ ซึ่งรวมไปถึงวิธีการที่ผู้บริโภคซื้อผลิตภัณฑ์และรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมการซื้อทุกๆ ส่วน เช่น การชำระเงิน, การขนส่ง, แหล่งข้อมูลการซื้อ, จุดมุ่งหมายในการซื้อ ฯลฯ

การบริโภค (Consuming) หมายถึง วิธีการ สถานที่ และเวลาที่บุคคลได้บริโภคสินค้าและบริการ เช่น วิธีการบริโภคสินค้า, การตัดสินใจด้านเวลาในการบริโภค เป็นต้น

การจัดการสินค้าเหลือใช้ (Disposing) หมายถึง วิธีการที่ผู้บริโภคจัดการกับผลิตภัณฑ์ที่เหลือใช้และบรรจุภัณฑ์เมื่อเลิกใช้ การศึกษาในเรื่องนี้เริ่มตั้งแต่การศึกษาถึงรูปแบบ ปริมาณสินค้าที่เหลือใช้ วิธีการขจัดบรรจุภัณฑ์ (ทิ้ง, แปรรูป, นำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้ง, ขายต่อ) ของผู้บริโภค

ภาพรวมการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค

อิทธิพลจากผู้บริโภค		อิทธิพลจากธุรกิจ	
วัฒนธรรม	เชื้อชาติ	ตราสัญลักษณ์	ลักษณะของสินค้า
บุคลิกภาพ	ครอบครัว	การโฆษณา	การแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้า
วงจรรีชีวิต	ค่านิยม	ส่งเสริม ตลาด	การแสดงสินค้าในร้านค้า
รายได้	ทรัพยากรที่มีอยู่	ราคา	คุณภาพ
ทัศนคติ	ความเห็น	บริการเสริม	สิ่งแวดล้อมในร้านค้า
การจูงใจ	ประสบการณ์ในอดีต	ความสะดวก	การสร้างความภักดีใน ตราสินค้า
ความรู้สึกลึก	เพื่อนร่วมงานและ	บรรจุภัณฑ์	การเสนอขายสินค้า
ความรู้	บุคคลใกล้ชิด		

ผู้บริโภค

การจัดการสินค้า	การบริโภคสินค้า	การจัดการกับสินค้าเหลือใช้
วิธีการที่ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อ	วิธีการบริโภค	วิธีการจัดทิ้ง (recycle, ขยายต่อ, ทิ้ง)
การพิจารณาซื้อสินค้า	วิธีการเก็บรักษาสินค้า	
สถานที่ซื้อ	ผู้ใช้สินค้า	
วิธีชำระค่าสินค้า	ปริมาณการบริโภค	
วิธีการนำสินค้ากลับบ้าน	ความคาดหวังในการซื้อสินค้า	

ประโยชน์ของการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค

1. ช่วยให้นักการตลาดเข้าใจถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค
2. ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้อง หานหนทางแก้ไขพฤติกรรม ในการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในสังคมได้ถูกต้องและสอดคล้องกับความสามารถในการตอบสนองของธุรกิจมากยิ่งขึ้น
3. ช่วยให้การพัฒนาตลาดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์สามารถทำได้ดีขึ้น
4. เพื่อประโยชน์ในการแบ่งส่วนตลาด เพื่อการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ให้ตรงกับชนิดของสินค้าที่ต้องการ
5. ช่วยในการปรับปรุงกลยุทธ์การตลาดของธุรกิจต่าง ๆ เพื่อความได้เปรียบคู่แข่ง

กระบวนการพฤติกรรมผู้บริโภค (Process of Behavior)

1. พฤติกรรมเกิดขึ้นได้ต้องมีสาเหตุทำให้เกิด
2. พฤติกรรมเกิดขึ้นได้จะต้องมีสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้น
3. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นย่อมมุ่งไปสู่เป้าหมาย

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค

1. ปัจจัยทางวัฒนธรรม เป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานที่สุดในการกำหนดความต้องการและพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น การศึกษา ความเชื่อ ยังรวมถึงพฤติกรรมส่วนใหญ่ที่ได้รับการยอมรับภายในสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ

2. ปัจจัยทางสังคม เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อ ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มอ้างอิง ครอบครัว บทบาท และสถานะของผู้ซื้อ

2.1 กลุ่มอ้างอิง หมายถึงกลุ่มใด ๆ ที่มีการเกี่ยวข้องกันระหว่างคนในกลุ่ม แบ่งเป็น 2 ระดับ

- กลุ่มปฐมภูมิ ได้แก่ครอบครัว เพื่อนสนิท มักมีข้อจำกัดในเรื่องอาชีพ ระดับชั้นทางสังคม และช่วงอายุ

- กลุ่มทุติยภูมิ เป็นกลุ่มทางสังคมที่มีความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว แต่ไม่บ่อย มีความเหนียวแน่นน้อยกว่ากลุ่มปฐมภูมิ

2.2 ครอบครัว เป็นสถาบันที่ทำการซื้อเพื่อการบริโภคที่สำคัญที่สุด นักการตลาดจะพิจารณาครอบครัวมากกว่าพิจารณาเป็นรายบุคคล

2.3 บทบาททางสถานะ บุคคลที่จะเกี่ยวข้องกับหลายกลุ่ม เช่น ครอบครัว กลุ่มอ้างอิง ทำให้บุคคลมีบทบาทและสถานภาพที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม

3. ปัจจัยส่วนบุคคล การตัดสินใจของผู้ซื้อมักได้รับอิทธิพลจากคุณสมบัติส่วนบุคคลต่าง ๆ เช่น อายุ อาชีพ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ การศึกษา รูปแบบการดำเนินชีวิต วัฏจักรชีวิตครอบครัว

4. ปัจจัยทางจิตวิทยา การเลือกซื้อของบุคคลได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางจิตวิทยา ซึ่งจัดปัจจัยในตัวผู้บริโภคที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อและใช้สินค้า ปัจจัยทางจิตวิทยาประกอบด้วย การจูงใจ การรับรู้ ความเชื่อและเจตคติ บุคลิกภาพและแนวความคิดของตนเอง

นักจิตวิทยา มาสโลว์ ได้กำหนดทฤษฎีลำดับขั้นตอนของความต้องการซึ่งกำหนดความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ไว้ 5 ระดับ ซึ่งจัดลำดับจากความต้องการระดับต่ำไปยังระดับสูงคือ

1. ความสำเร็จส่วนตัว
2. ความต้องการด้านอิโก้ (ความภาคภูมิใจ สถานะ ความเคารพ)
3. ความต้องการด้านสังคม
4. ความปลอดภัยและมั่นคง
5. ความต้องการของร่างกาย

กระบวนการตัดสินใจของผู้ซื้อ

ขั้นที่ 1 การรับรู้ถึงปัญหา กระบวนการซื้อจะเกิดขึ้นเมื่อผู้ซื้อตระหนักถึงปัญหาหรือความต้องการของตนเอง

ขั้นที่ 2 การค้นหาข้อมูล ในขั้นนี้ผู้บริโภคจะแสวงหาข้อมูลเพื่อตัดสินใจ ในขั้นแรกจะค้นหาข้อมูลจากแหล่งภายในก่อน เพื่อนำมาใช้ในการประเมินทางเลือก หากยังได้ข้อมูลไม่เพียงพอ ก็ต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งภายนอก

ขั้นที่ 3 การประเมินผลทางเลือก ผู้บริโภคจะนำข้อมูลที่ได้รวบรวมไว้มาจัดเป็นหมวดหมู่ และวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ทั้งในลักษณะการเปรียบเทียบทางเลือกและความคุ้มค่ามากที่สุด

ขั้นที่ 4 การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด หลังการประเมิน ผู้ประเมินจะทราบข้อดี ข้อเสีย หลังจากนั้นบุคคลจะต้องตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา มักใช้ประสบการณ์ในอดีตเป็นเกณฑ์ ทั้งประสบการณ์ของตนเองและผู้อื่น

ขั้นที่ 5 การประเมินภายหลังการซื้อ เป็นขั้นสุดท้ายหลังจากการซื้อ ผู้บริโภคจะนำผลิตภัณฑ์ที่ซื้อมานั้นมาใช้ และในขณะเดียวกันก็จะทำการประเมินผลิตภัณฑ์นั้นไปด้วย ซึ่งจะเห็นว่า กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ไม่ได้หยุดตรงที่การซื้อ

2.6 การปั้นขึ้นรูปผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

การปั้นขึ้นรูปเครื่องปั้นดินเผา นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีวิธีการปั้นขึ้นรูปหลายวิธีด้วยกัน ทั้งนี้ในแต่ละวิธีการต้องอาศัยสภาพต่างๆ มาประกอบเช่น เนื้อดินปั้น วิธีการเผา และจุดมุ่งหมายในการทำขึ้นเพื่อการใด เป็นต้น ส่วนผู้ปั้นขึ้นรูปก็ต้องมีทักษะความชำนาญ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องศิลปะเป็นอย่างดี วิธีการปั้นขึ้นรูปเครื่องปั้นดินเผามีอยู่ 4 วิธีใหญ่ๆ คือ

1. วิธีขึ้นรูปแบบกด (PRESS METHOD)
2. วิธีขึ้นรูปแบบรีด (EXTRUSION METHOD)
3. วิธีขึ้นรูปทรงต่างๆ (SHAPING METHOD)
4. วิธีขึ้นรูปด้วยการหล่อ (CASTING METHOD)

1. วิธีขึ้นรูปแบบกด (PRESS METHOD)

เนื้อดินสำหรับกดพิมพ์ ควรมีความเหนียวปานกลางและต้องเตรียมให้เนื้อดินค่อนข้างนุ่ม (SOFT) จะทำให้ดินทรงตัวได้ดี และแห้งเร็วทำให้ได้รูปทรงที่ไม่บิดงอเมื่อแกะออกจากแม่พิมพ์ ส่วนในงานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมใหญ่ๆ ก็ใช้วิธีขึ้นรูปแบบกดได้ เช่น การทำกระเบื้องโมเสส ประเภทอิฐต่างๆ แต่มีกรรมวิธีที่ยุ่งยากกว่า คือ ต้องอาศัยเครื่องมือไฮดรอลิก กดอัดดิน ส่วนวัตถุดิบที่ใช้ก็ต้องมีลักษณะเป็นผง ไม่สามารถนวดเป็นก้อนได้ ต้องอาศัยแรงอัดจึงจะเกาะเป็นรูปทรง เป็นต้น

ภาพที่ 2.11 ดินที่ขึ้นรูปด้วยวิธีกดจากพิมพ์เป็นดอกไม้

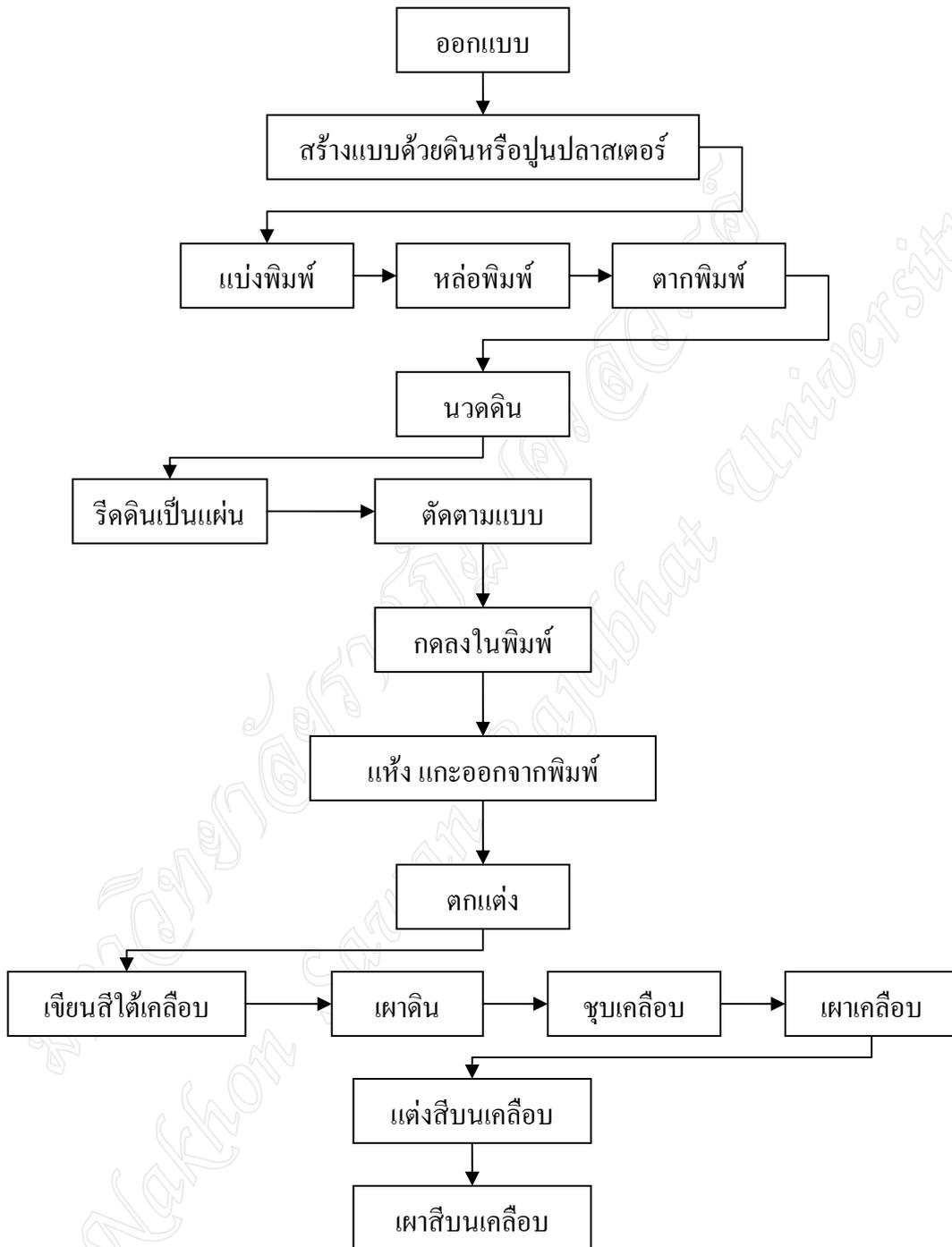

ภาพที่ 2.12 ดินที่อัดลงในแม่พิมพ์กดรูปตุ๊กตา

ภาพที่ 2.13 แสดงรูปพิมพ์กดที่ทำจากปูนพลาสติกอร์และรูปตุ๊กตาที่อัดดินลงในพิมพ์

ผังสรุปขั้นตอนการขึ้นรูปวิธีกด

ที่มา : จิรพันธ์ สมประสงค์ (2535:52)

2. วิธีขึ้นรูปแบบรีด (EXTRUSION METHOD)

เป็นกรรมวิธีที่ต้องอาศัยเครื่องมือกลมาช่วยเราเรียกว่าเครื่องรีดดิน (PUG MILL) เครื่องมือนี้จะทำการรีดดินเพื่อการนำไปขึ้นเป็นรูปต่างๆ ลักษณะการทำงานรีดดินก็คล้ายๆ กับการนวดดินไปในตัวนั่นเอง ดินที่นำมารีดจะมีลักษณะเป็นก้อนไม่แข็งมากและต้องผ่านเครื่องอัดดิน (FILTER PRESSES) มาแล้วคือทำดินเป็นแผ่นโดยการไล่น้ำออกแล้วอัดหรือผ่านการเกรอะดินมา แล้วจึงนำไปเข้าเครื่องรีดดินตามรูปที่ต้องการ เช่น รีดเป็นท่อนขนาดต่างๆ กลม เหลี่ยม หรือเป็นแท่งโปร่ง ตามตัวแบบ (DIE)

3. วิธีขึ้นรูปทรงต่างๆ (SHAPING METHOD)

เป็นวิธีการขึ้นรูปเครื่องปั้นดินเผาด้วยมือ (HAND FORMING) ส่วนใหญ่เป็นงานศิลปะที่บ้านที่ชาวบ้านตลอดจนในโรงเรียนนิยมใช้ทำกันอย่างแพร่หลายซึ่งมีอยู่หลายวิธีด้วยกัน คือ

3.1 การขึ้นรูปแบบอิสระ (FREE FORM METHOD)

จัดเป็นงานศิลปะที่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำ ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระ กล่าวคือ เป็นการนำดินเป็นการนำดินที่เตรียมแล้วมานวดแล้วบีบขึ้นรูปทรงด้วยมือโดยใช้หัวนิ้วโป้งมือกดเทียบความหนาให้ใกล้เคียงกันเป็นรูปทรงตามต้องการ หรือจะใช้วิธีการขูดเจาะก้อนดินให้กลวงด้วยเครื่องมือปั้นก็ได้ทั้งสองวิธีนี้จัดว่าเป็นการขึ้นรูปแบบอิสระ

การขึ้นรูปแบบขด (coiling method)

เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งนิยมทำกันมาก เพราะช่วยทุ่นแรงได้มากและยังสะดวกทำได้ง่าย โดยมีหลักการอยู่ว่าต้องจัดระเบียบการซ้อนของเส้นดินให้ต่อเนื่องกันให้ดี จนเกิดเป็นรูปทรงตามต้องการ โดยขั้นแรกเตรียมดินปั้นสร้างเส้นดินขด เส้นดินขดนี้ทำได้หลายขนาดแต่จะขนาดขึ้นอยู่กับสัดส่วนและแบบของรูปทรงที่ต้องการขดเช่น ถ้าเป็นของชิ้นเล็กๆ ให้ใช้เส้นดินขนาดเล็ก ถ้าเป็นชิ้นใหญ่ก็ใช้เส้นดินขนาดใหญ่ขึ้นตามความเหมาะสม นำดินที่เตรียมได้ที่แล้วมาทุบเป็นแผ่นแบนตัดเป็นส่วนฐาน ตามรูปแบบที่ต้องการจากนั้นนำดินที่เตรียมไว้มาคลึงเป็นเส้นกลมยาวนำไปขดลงบนแผ่นฐานที่เตรียมไว้แล้ว ประสานรอยต่อด้วยการใช้มือบีบกดให้ดินเข้ากันสนิทเป็นแผ่นเดียวกันหรือใช้น้ำดินสลิปประสานรอยต่อทำจนสูงพอกับความต้องการตามรูปทรงที่ออกแบบไว้จึงแต่งผิวทิ้งไว้จนแห้งอย่างช้าๆอย่าตากแดดจะทำให้แตกร้าวได้ ถ้าเป็นรูปทรงยากๆเช่นแจกันหรือภาชนะทรงแปลกๆควรใช้วิธีสร้างแบบ (Template) ด้วยการตัดแผ่นโลหะบางๆตามแบบที่ต้องการแล้วนำไปทาบประกอบในการขึ้นรูปทรงดังกล่าว

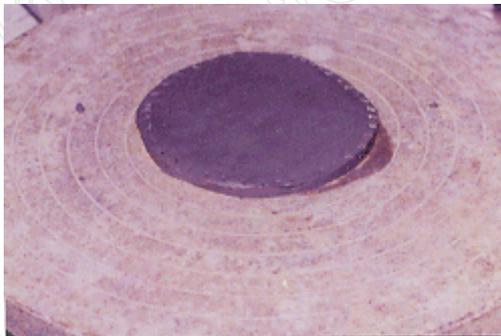
วิธีการขึ้นรูปแบบขด

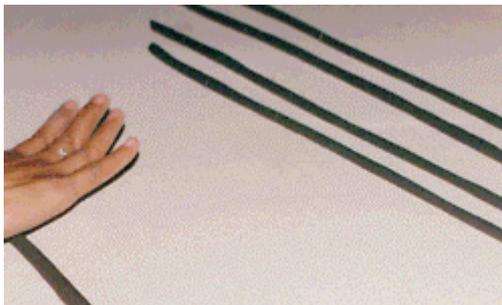
ภาพที่ 2.14 แสดงรูปการบีบ นวดดินให้เป็นเส้นยาว

ภาพที่ 2.15 แสดงรูปคลึงดินกับพื้นให้เป็นเส้นยาว

ภาพที่ 2.16 การตัดดินทำฐานล่าง

ภาพที่ 2.17 ภาพลักษณะเส้นดินต้องมีขนาดเท่าๆกัน

ภาพที่ 2.18 เริ่มขดเป็นวงชั้นแรกจากฐาน และขดชั้นต่อไปเลื้อนๆ ตามรูปที่ต้องการ

การขึ้นรูปแบบแผ่น (slab method)

เป็นวิธีการทำแผ่นดินเพื่อนำมาประกอบให้เป็นรูปทรงต่างๆ เหมาะสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมีลักษณะเป็นเหลี่ยมหรือรูปทรงเรขาคณิตและรูปทรงที่แปลกๆ วิธีทำขั้นแรกใช้เครื่องมือที่เรียกว่าลูกกลิ้ง รีดดินให้เป็นแผ่นป้องกันมิให้ดินติดพื้นล่างโดยการใช้น้ำดินหรือผ้าขาวบางชุบน้ำ ปิดรองพื้นไว้หรือกลิ้งบนแผ่นปูพลาสติกเตอร์ ตามความหนาของแผ่นดินที่รีดขึ้นอยู่กับภาชนะที่จะทำความหนาปรับได้ โดยใช้ไม้ขนาดที่เป็นตัวรองลูกกลิ้งหนาหรือบางตามแบบภาชนะที่ต้องการ ดังกล่าว จากนั้นใช้เครื่องมือตัดดินตามรูปที่ต้องการ แล้วนำไปประกบกันเข้าเป็นรูปทรงขณะประกบ ดินต้องมีลักษณะหมาดๆ จึงจะติดเป็นรูปทรงได้ดีแล้วใช้น้ำดิน (น้ำสลิป) เป็นตัวประสานรอยให้ติดสนิท นำไปฝั่งตั้งระวางการบิดเบี้ยวในขณะที่ฝั่งทิ้งไว้ด้วย

วิธีการทำแผ่นดิน

ภาพที่ 2.19 ทำดินเป็นแผ่นด้วยการใช้ค้อนมีอกกดขยายออกโดยรอบจนแบน

ภาพที่ 2.20 การทำดินเป็นแผ่นด้วยลูกกลิ้ง

ภาพที่ 2.21 วิธีการทำแผ่นดินด้วยการตัดดินออกเป็นแผ่นที่เท่าๆกัน โดยใช้ลวดตัด วิธีนี้จะได้ปริมาณมาก

ภาพที่ 2.22 ผลสำเร็จที่ได้จากการขึ้นรูปแบบแผ่น

การขึ้นรูปแบบแป้นหมุน (Throwing method)

เป็นวิธีการหนึ่งในการขึ้นรูปเครื่องปั้นดินเผาที่ได้รับความนิยม และใช้กันมากที่สุดตั้งแต่อดีตกาลจนถึงปัจจุบันนี้ แป้นหมุนคืออะไร?

แป้นหมุน (potter's wheel)

เป็นเครื่องมือที่มนุษย์ ได้ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาช่วยในการทำเครื่องปั้นดินเผา ให้สะดวกและรวดเร็วขึ้น แป้นหมุนได้วิวัฒนาการขึ้นมาตามลำดับ ตั้งแต่

- สมัยอียิปต์โบราณใช้เท้าถีบ และต่อมาใช้มือหมุน
- จีนมีแป้นหมุนแบบใช้สองคนช่วยกัน คือ คนปั้นกับคนหมุนแป้นปั้น ซึ่งมีทั้งแบบใช้

เท้าถีบและใช้มือหมุน

- อังกฤษ ประมาณศตวรรษที่ 18 ได้ประดิษฐ์เครื่องมือปั้นแบบแป้นหมุนด้วยสายพาน แต่ยังใช้มือหมุนช่วยอยู่

- อินเดีย ใช้ไม้ยาวเป็นตัวถ่วงย่นให้แป้นหมุนทำงาน
- ปัจจุบันได้พัฒนามาเป็นแป้นหมุนแบบให้มอเตอร์ไฟฟ้าแล้วทั้งสิ้น

ภาพที่ 2.23 แป้นหมุนแบบใช้มอเตอร์ไฟฟ้า

ประโยชน์ของแป้นหมุน

1. ประหยัดเวลาในการทำงาน และได้งานที่เรียบร้อยสม่ำเสมอรวดเร็ว
2. ช่วยทุ่นแรงในการทำงานลงไปได้มาก แป้นหมุนที่ดี ประสิทธิภาพควรมีความเร็วประมาณ 80 รอบ ต่อ 1 นาทีขึ้นไป
3. เพิ่มจำนวนการผลิตได้ คือ สามารถผลิตได้เป็นจำนวนมากในระยะเวลาเพียงสั้นๆทันตามความต้องการของตลาด

เครื่องมือที่ใช้กับการปั้นขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน

เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ โดยทั่วไปมักนิยมประดิษฐ์คิดค้นกันขึ้นตามความถนัดของแต่ละบุคคลซึ่งตามหลักสากลนิยมนั้นจะมีเครื่องมือจำเป็นอยู่ 13 รายการดังนี้

1. ลวดตัด (wire)
2. เศษผ้านิ่ม (soft cloth)
3. ฟองน้ำ (sponge)
4. ไม้แบบต่างๆ (modeller)
5. เหล็กลวดโค้ง (wire loop)
6. มีดปลายอ่อน (flexible knife)
7. เหล็กขูดผิว (turning)
8. เข็มขีดไม้ก๊อก (trimming needle)
9. เหล็กแผ่นมีหยัก (rib tool)
10. เหล็กวัดขนาด (caliper)
11. เหล็กแบ่ง (divider)
12. เหล็กขูดกลิ้ง (turning tool)
13. ผ้านิ่มผูกไม้ (soft cloth on a stick)
14. เหล็กยกหุ่น (lifter)

หลักการขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน

ขั้นแรกควรรู้จักใช้กำลังจากเครื่อง กับกำลังผู้ปั้น ให้มีจังหวะที่สอดคล้องสมดุล ต่อเนื่องกันโดยกำลังหมุนประมาณ 80 รอบต่อนาที ตามขั้นตอนพื้นฐานดังนี้

1. การวางดินลงบนแป้นต้องกดอัดดินให้แน่นลงตรงกลางแป้น
2. วางมือตั้งดินให้ได้ศูนย์ (centering) ใช้มือซ้ายกดก้อนดินในทิศทางที่ก้อนดินนั้น

หมุนทวนแล้วใช้นิ้วหัวแม่มือกดดินแล้วดึงขึ้นหลายๆครั้ง ข้อศอกและแขนจะต้องไม่แกว่งช่วงนี้ต้องใช้ความเร็วของแป้นหมุนสูง ใช้น้ำผสมให้ดินกับมือเปียกอยู่เสมอ

วิธีการหาศูนย์

ภาพที่ 2.24 แสดงการขึ้นรูปด้วยแป้นหมุนและหาศูนย์ในการขึ้นเป็นรูปทรง

3. ขึ้นรูปกรวย (coning up) เมื่อได้ศูนย์กลางแล้วใช้มือขวาประกบกับมือซ้ายให้นิ้วมือเกยประสานกันแล้วใช้อุ้งมือทั้งสองข้างกดดินรับปลายนิ้วมือทั้งสองข้างเข้าหากันและรูดขึ้นช้าๆ ก้อนดินจะรีดขึ้นสูงลักษณะรูปกรวย

4. เปิดก้นหลุม (forming the bottom) ใช้ปลายนิ้วหัวแม่มือขวากดตรงศูนย์กลาง แล้วค่อยๆบีบดินให้กว้างออกเปิดให้เป็นหลุมลึก ต้องใช้น้ำหยดอยู่เสมอเพื่อมิให้ดินติดมือและลื่น สะดวกต่อการบีบให้เป็นรูปทรงได้ง่าย ควรอย่าให้หลุมลึกจนถึงแป้นหมุน

5. เปิดปากบนให้กว้าง (opening up) ใช้นิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือข้างซ้ายบีบรับผนังดิน ให้ปากกว้างออก ประคองขอบด้วยมือขวาไม่ให้เสียทรง

6. ดึงรูปทรงขึ้น(drawing up) ใช้นิ้วมือซ้ายยกดินขึ้นด้านในประคองด้วยนิ้วมือขวา และมือซ้ายให้เข้าร่องนิ้วตรงกันแล้วรูดดินขึ้นก็จะได้ทรงกระบอกมีความสูงและความหนา
7. รีดผนังให้บางลงและสูงขึ้น (thinning) ทำโดยวิธีเดียวกับการดึงรูปทรงแต่ใช้ปลายนิ้วมือขวากดต่ำกว่านิ้วมือซ้ายแล้วรีดผนังดินขึ้นไปซ้ำๆ ก็จะได้รูปทรงกระบอกที่มีผนัง
8. จัดรูปทรง (forming) การจัดรูปทรงควรจัดตามแบบที่ออกไว้โดยใช้นิ้วมือข้างหนึ่งสอดเข้าภายใน และอีกมือหนึ่งอยู่นอกใช้ปลายนิ้วประคองตัดด้วยความระมัดระวังก็จะได้รูป
9. ขึ้นटकแต่งหรือขึ้นสำเร็จ (finishing) ควรรอให้ดินที่ปั้นหมาดๆเสียก่อน แล้วใช้เครื่องมือชุดผิวให้เรียบร้อยใช้ฟองน้ำลูบให้เรียบอีกครั้ง เป็นใช้ได้

การขึ้นรูปแบบใช้ใบมีด (jiggermethod)

เป็นกระบวนการผลิตชนิดมาตรฐานที่สามารถผลิตงานได้เหมือนกัน เป็นจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว ผลิตภัณฑ์ที่ทำส่วนใหญ่เป็นจำพวก ถ้วย จาน ชาม ฯลฯ การผลิตจำเป็นต้องมีแม่พิมพ์ และใบมีด ตามลักษณะรูปร่างของผลิตภัณฑ์ที่จะทำ โดยอาศัยแป้นหมุนที่มีความเร็วสูงประมาณ 120 รอบต่อนาที ใกล้เคียงแป้นหมุนที่มีแกนเหล็กเป็นแกนสำหรับใส่ใบมีดดังกล่าวได้อย่างแน่นอน ส่วนตัวแม่พิมพ์นั้นมักจะทำด้วยพลาสติกหรือโลหะ ลักษณะพิมพ์มีทั้งชนิดแบบภายนอกซึ่งได้แก่ภาชนะประเภท จาน หรือชาม ซึ่งมีรูปปากกว้างท้องไม่ลึกมากนัก และชนิดแบบภายในได้แก่ภาชนะประเภทถ้วยซึ่งมีส่วนโครงสร้างในทางลึก ตัวใบมีดจะสร้างด้วยวัสดุที่เป็นเหล็กแข็ง เป็นตัวทำหน้าที่ขูดดินตามรูปร่างของพิมพ์ วิธีการขึ้นรูปถ้าเป็นวิธีการขึ้นรูปแบบภายนอกให้เตรียมดินเป็นแผ่นแล้วอัดลงไปบนแบบพิมพ์ เปิดแป้นหมุนให้หมุนใบมีดจะทำหน้าที่ขูดดินออกไปตามรูปร่างของแบบพิมพ์ ส่วนถ้าเป็นการขึ้นรูปแบบภายในให้เตรียมดินเป็นก้อนกลมแล้วอัดลงไปบนแบบพิมพ์แล้วใช้ใบมีดกดลงไปบนแบบในขณะที่แป้นกำลังหมุนดินจะถูกอัดตามแบบเป็นรูปถ้วยที่มีโครงสร้างทางลึกตามต้องการ

ในขณะที่กำลังขึ้นรูปด้วยใบมีดนี้จำเป็นต้องใช้น้ำหยอดเข้าช่วยในการหล่อลื่น ซึ่งจะช่วยให้ผิวดินเรียบและแม่พิมพ์ที่ใช้ในการผลิตแบบใบมีดนี้ควรได้ทำไว้หลายพิมพ์เพื่อสับเปลี่ยน ส่วนภาชนะที่ขึ้นรูปเสร็จเรียบร้อยแล้วควรผึ่งให้เรียบร้อย และต้องระวังการบิดเบี้ยวของภาชนะ ในเรื่องนี้ชาวจีนแก้ปัญหาด้วยการสร้างที่ฝังภาชนะด้วยดินเผาตามรูปแบบของภาชนะซึ่งสามารถกันการบิดเบี้ยวของภาชนะได้ดีมาก

การขึ้นรูปแบบใช้พิมพ์กด (hand pressing)

เป็นการขึ้นรูปอีกวิธีหนึ่งคล้ายๆกับการขึ้นรูปแบบแผ่น แต่เปลี่ยนมาเป็นใช้ดินที่เตรียมไว้เป็นแผ่นไปกดลงบนแม่พิมพ์ กำลังในการกดอยู่ที่มือและฝ่ามือทั้งสองข้างบนแม่พิมพ์ที่ทำจากปูน

พลาสติกแม่พิมพ์นี้มีทั้งทำดินขึ้นเดียว และชนิดสองชั้น วิธีการนำดินที่จะทำด้วยการขึ้นรูปแบบใช้พิมพ์กดมานานวดแผ่ออกให้เป็นแผ่น และใช้เครื่องมือตัดตามรูปร่างของแบบที่ต้องการจะพิมพ์ จากนั้นนำแผ่นดินนี้ไปวางบนแม่พิมพ์แล้วกดลงด้วยพิมพ์อีกชั้นโดยแรง ปลดทิ้งไว้ยังไม่ต้องเอาดินออกจากแม่พิมพ์จนดินแห้งจึงค่อยๆแกะออกจะได้ภาชนะตามต้องการ ส่วนถ้าเป็นการพิมพ์แบบทำดินเป็นสองชั้นใช้วิธีการคล้ายกันแต่ทำแผ่นดินที่ละข้างรอจนดินแห้งจึงแกะออกไปประกอบติดเข้าด้วยกันโดยใช้น้ำดินสลิปเป็นตัวประสาน ก็จะได้รูปทรงของภาชนะตามต้องการ พิมพ์ที่ใช้ในการกดควรตากให้แห้งสนิทก่อนใช้งานจะทำให้การกดพิมพ์สะดวกขึ้น ในการทำความสะอาดแม่พิมพ์ควรใช้ฟองน้ำเช็ด ห้ามนำของมีคมหรือเครื่องมือใดๆไปขูดทำความสะอาดเด็ดขาด เพราะจะทำให้แม่พิมพ์เป็นรอยเสียหายได้ง่ายๆ

วิธีขึ้นรูปหล่อ (casting)

สิ่งที่สำคัญขึ้นอยู่กับเนื้อดินที่ใช้หล่อแบบ ที่เรียกกันว่าน้ำสลิป (slip) น้ำสลิปที่ดีมีคุณภาพ ต้องไม่ตกตะกอนง่ายในขณะทำการหล่อ เมื่อแห้งต้องไม่หดตัวมากนัก มีจำนวนที่พอเหมาะระหว่างน้ำกับดินเนื้อดินจะลอยตัวได้ดีเรียกว่าเกิด (Deflocculation) โดยใช้น้ำผสมลงกับดินแต่น้อยแล้วใช้ไซเคียมซิลิเกตและโซดาแอสผสมตามสูตร ดินแห้งเป็นผง 100% ต่อน้ำ 35- 50% สารไซเคียมซิลิเกต 2-3 หยด (ดินแห้งควรผ่านตะแกรงร่อนเบอร์ 100-80 เสียก่อนจึงจะดี)

การขึ้นรูปวิธีนี้จะแตกต่างจากวิธีต่างๆ ที่ผ่านมากล่าวคือ ต้องอาศัยพิมพ์ซึ่งทำจากปูนพลาสติก (Plaster Mold) พิมพ์ปูนพลาสติกจะเป็นตัวดูดน้ำในเนื้อสลิปให้แห้งและคงรูปได้ตามแบบพิมพ์ การหล่อนี้สามารถสร้างงานได้เหมือนกัน อย่างมากแต่แม่พิมพ์ปูนพลาสติกขึ้นหนึ่งอาจหล่อได้ไม่มากนัก เนื่องจากพิมพ์จะมีความชื้นมากจากการหล่อแบบในแต่ละครั้งด้วยการหล่อสลิปในครั้งแรกจะมีอัตราการดูดซึมน้ำได้รวดเร็วมากเพราะพิมพ์แห้งสนิทแต่ในระยะหลังอัตราการดูดซึมน้ำจะช้าลงตามลำดับ

การขึ้นรูปด้วยวิธีการหล่อสลิปมี 2 วิธีการ คือ

1. การหล่อสลิปแบบกลวง (Drain casting) คือการหล่อทิ้งไว้ให้น้ำสลิปเกาะหนาพอสมควรแล้วใช้วิธีเทน้ำสลิปออกจากแม่พิมพ์ เทคนิคในการเทต้องกระทำค่อยๆโดยคว่ำแม่พิมพ์ลงทิ้งไว้จนน้ำสลิปในแบบไหลหยดจนหมด มิฉะนั้นจะทำให้ผิวแบบภายในขรุขระได้ ส่วนแม่พิมพ์อาจจะใช้เป็นแม่พิมพ์ขึ้นเดียวหรือแม่พิมพ์หลายๆชิ้นก็ได้ นิยมหล่องานประเภท แจกัน กา ถ้วย ที่มีปากเล็กๆ เป็นต้น

2. การหล่อสลิปแบบตัน (Solid casting) คือการหล่อน้ำสลิปลงในแม่พิมพ์ทิ้งไว้เป็นแท่งตันไม่ต้องเทน้ำสลิปออก ส่วนแม่พิมพ์จะทำไม่เหมือนกันกับการหล่อสลิปแบบกลวง แม่พิมพ์แบบนี้สามารถจำกัดความหนาของแม่พิมพ์ได้ นิยมใช้ในการหล่องานประเภทจาน และเครื่องสุขภัณฑ์

แม่พิมพ์ที่ใช้ในการหล่อสลิปแต่ละครั้งการหล่อแบบแล้วควรตากให้แห้งสนิท จะช่วยให้ การดูดซึมน้ำได้ดี การพิจารณาความแห้งของสลิปดูจากบริเวณปากพิมพ์จะเห็นว่าดินสลิปจะแห้งร่อนออกโดยรอบให้ใช้ค้อนยางเคาะเบาๆ จะทำให้ผลงานที่หล่อไว้ร่อนออกจากแม่พิมพ์ทันที

2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 สามารถ จัปใจ (2548 :บทคัดย่อ) วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปประยุกต์ดุสิต บัณฑิต มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ศึกษาเรื่อง การศึกษาเครื่องปั้นดินเผาของอีสานเพื่อประยุกต์ใช้กับการ ออกแบบผลิตภัณฑ์เซรามิก ผลการพัฒนาเนื้อดินปั้นและการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ซึ่งให้เห็นถึง คุณค่าของผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่เป็นมรดกทางปัญญาของบรรพบุรุษ โดยเฉพาะผู้ผลิต เครื่องปั้นดินเผาในท้องถิ่นสามารถนำไปประยุกต์เพื่อผลิตและพัฒนาได้เอง เป็นการสร้าง มูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์นั้น

2.7.2 ธนภัทร ศิริจารุกุล (2547 : บทคัดย่อ) วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปประยุกต์มหา บัณฑิต มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางการออกแบบและการผลิต เครื่องปั้นดินเผาในภาคอีสาน เพื่อนำมาประยุกต์กับผลิตภัณฑ์ที่ระลึกชนิดอื่น ผลการวิจัยสรุปว่า รูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่ระลึกประเภทผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่ออกแบบตามแนว ทางการพัฒนาร่วมกับ ช่างผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้สนใจผลิตภัณฑ์ มีความคิดเห็นต่อผลิต เครื่องปั้นดินเผาที่ได้รับการประยุกต์ร่วมกับผลิตภัณฑ์ที่ระลึกชนิดอื่น ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว ใน ภาพรวมอยู่ในระดับความเหมาะสมมาก($x = 3.95$) ช่างผู้ผลิต มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ เหมาะสมมาก($x = 4.05$) ผู้จำหน่าย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมมาก($x = 4.00$) และผู้ที่ สนใจผลิตภัณฑ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมมาก($x = 3.81$) โดยภาพรวมสามารถส่งเสริม ปัจจัยที่ก่อให้เกิดคุณค่าทางหัตถกรรมพื้นบ้าน. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการค้า และปัจจัยที่ก่อให้เกิดการ ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ตรงตามความต้องการ และช่างผู้ผลิตสามารถนำแนวทางการพัฒนาไปใช้ ประโยชน์ในการสร้างสรรค์รูปแบบได้

2.7.3 สมโภชน์ หลวงเทพ(2549 : บทคัดย่อ)วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ศึกษาเรื่อง การศึกษาและ พัฒนาเครื่องปั้นดินเผาประเภทกระถางปลูกต้นไม้ จังหวัดราชบุรี รูปแบบของผลิตภัณฑ์ เครื่องปั้นดินเผาประเภทกระถางปลูกต้นไม้จังหวัดราชบุรี ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาจังหวัด ราชบุรี ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีรูปทรงกลม ทรงเหลี่ยม ทรงกระบอก กระถางที่ผลิตส่วน ใหญ่ใช้กรรมวิธีการขึ้นรูปแบบปั้นหมุน พิมพ์กด และปั้นแบบอิสระ ลวดลายบนผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ เป็นลายใบไม้ ดอกไม้ สัตว์และแมลง นอกเหนือจากลายมังกรที่มีอยู่เดิม การเผาส่วนใหญ่

เผาเคลือบแบบผิวมันและผิวแกร่ง โข้วเนื้อดินและลวดลาย จากการศึกษาพบว่า รูปแบบกระถางปลูกต้นไม้จังหวัดราชบุรีและลวดลายที่พบช่วงปี 2545-2549 จำนวน 300 รูปแบบ

2.7.4 อรัญญา สีนบัวทอง (2547:บทคัดย่อ) วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร ศึกษาเรื่อง " ตึกตาดินเผาทวารวดี" ผลิตภัณฑ์ที่ระลึกจากอดีต เป็นการศึกษาเกี่ยวกับรูปร่างหน้าตา เครื่องประดับ และการแต่งกายของสตรีชาวทวารวดี โดยที่มาของแรงบันดาลใจในการออกแบบมาจากภาพประติมากรรมปูนปั้นรูปนักษัตรหญิง 5 ท่าน โดยต้องการออกแบบเป็นของที่ระลึก โดยมีการเอาลักษณะสัดส่วนรูปร่างของสตรีไทยในปัจจุบันมาผสมกับสัดส่วนรูปร่างของสตรีชาวทวารวดี และได้คำนึงถึงหลักการจัดวางองค์ประกอบศิลปะประกอบกันไปด้วย ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงพัฒนาชิ้นงานออกแบบให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ผลสำเร็จของโครงการนี้ ได้ผลิตผลิตภัณฑ์ที่ระลึกรูปตึกตาดินเผาจำนวน 8 ชิ้น มีลักษณะสีสันทนของเนื้อดินที่สวยงามและแสดงท่าทางการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย โดยสามารถจัดวางแสดงแบบเดี่ยว แบบคู่ หรือจัดวางแสดงเป็นชุดได้ ซึ่งผลิตภัณฑ์ดินเผาทั้งหมดนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อนำไปใช้เป็นสินค้าของที่ระลึก สำหรับจำหน่ายในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนครกรุงเทพฯ ตลอดจนพิพิธภัณฑ์ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่เกี่ยวข้องได้ในอนาคต

2.7.5 สมชัย ซ่อไสวและคณะ(2546:บทคัดย่อ) การวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ศึกษาเรื่อง “กระบวนการพัฒนาธุรกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์” เป็นโครงการที่มุ่งศึกษาและร่วมหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมตลอดทุกขั้นตอน จนเกิดภูมิปัญญาสามารถประสานภูมิปัญญาใหม่เข้ากับภูมิปัญญาดั้งเดิม โดยได้สรุปรูปแบบไว้ดังนี้

การประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนด้วยกันเอง มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พึ่งพาอาศัยกันในส่วนระบบการผลิตโดยมีการใช้เตาเผาผลิตภัณฑ์ร่วมกันส่วนการออกแบบมีการเลียนแบบผลิตภัณฑ์กันบ้าง การตลาดมีการฝากขาย

การประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับผู้ร่วมค้า ส่วนใหญ่ผู้ร่วมค้าจะอำนวยความสะดวกและจัดการทั้งด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์และการตลาดอย่างครบวงจร ประกอบกับความเข้มแข็งในการผลิตที่ประชาชนมีอยู่แล้ว ทำให้ธุรกิจมีศักยภาพสูงสุด

การประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับส่วนราชการ ส่วนราชการจะเน้นการให้ความรู้ในเรื่องการพัฒนาในรูปแบบผลิตภัณฑ์แต่ไม่มีการจัดการในเรื่องการตลาด ทำให้องค์ความรู้นำไปดำเนินการต่อค่อนข้างน้อยและ ความช่วยเหลือบางอย่างไม่ได้รับความสนใจจากประชาชน